O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

УЛУҒ АЙЁМ МУБОРАК, ХАЛҚИМ!

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ

Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan • 2003-yil, 29 avgust, • № 35 (3714)

«ШАРҚ ТАРОНАЛАРИ» АНЪАНАВИЙ ХАЛҚАРО МУСИҚА ФЕСТИВАЛИ ИШТИРОКЧИЛАРИ ВА МЕҲМОНЛАРИГА

Муҳтарам фестиваль қатнашчилари!
Ҳурматли меҳмонлар!
Хонимлар ва жаноблар!

Сизларни қадимий ва бетакрор Ўзбекистон заминида, ер юзининг сайқали деб ном олган Самарқанд шаҳрида тўртинчи бор ўтказилаётган «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалининг тантанали очилиши муносабати билан самимий муборакбод этаман.

Кўҳна тарихимиздаги не-не буюк ва унутилмас воқеаларнинг гувоҳи бўлмиш бу муаззам шаҳарда бошланаётган ушбу санъат анжумани миллатлар ва инсонлар қалбида азалдан яшаб келаётган эзгулик ва нафосатга интилиш туйғусини, бугунги кунда турли халқлар ва цивилизациялар ўртасида ўзаро мулоқот ва ҳамкорликка бўлган эҳтиёжнинг нечоғлик катта эканини яққол намоён этиб турибди.

Одамзот ҳаётининг доимий ҳамроҳи бўлган ва унинг маънавий дунёсини тўлдириб, доимо эзгулик ва покликка чорлаган илоҳий қудрат — мусиқа санъати, ўзбек халқининг буюк мутафаккир шоири Алишер Навоий таъбири билан айтганда, кўнгил қуввати, руҳ саодатидир.

Бу абадий ҳақиқатни, миллати, тили ва динидан қатъи назар, ҳар қайси она ўз фарзандига айтадиган алла оҳангларида, инсон зотининг ҳар қандай ҳолатда — ёруғ ва қувончли кунларда ҳам, бошига мусибат тушган қайғули лаҳзаларда ҳам мусиқанинг мўъжизакор кучидан мадад ва таскин топишида кўриш мумкин.

Айниқса, халқлар ва маданиятлар тобора яқинлашаётган ҳозирги глобаллашув даврида, шиддаткор тараққиёт асрида, шу билан бирга, сайёрамизнинг турли бурчакларида ёвуз кучлар ўз қабиҳ ниятларини амалга оширишга уринаётган бир шароитда, ер юзида ҳаётни асраш, одамларни эзгулик ва бағрикенгликка даъват этишда маданият ва санъат, хусусан, мусиқа дунёсининг таъсири беқиёс экани барчангизга яхши аён, деб ўйлайман.

Сиз, азизларнинг Ўзбекистон диёрига ана шундай интилишлар билан ташриф буюрганингизни биз жаҳон мусиқа жамоатчилиги томонидан халқимизнинг бебаҳо тарихий ва маънавий меросига, замонавий ўзбек мусиқа санъатига кўрсатилаётган ёрқин ҳурмат-эҳтиром ифодаси деб қабул қиламиз.

Шунинг учун ҳам бу анжуманга нафақат ўзининг бетакрор санъатини, айни пайтда ўз она юртининг нафасини ҳам олиб келиб, ўлмас миллий қадриятларини намоён этадиган барча фестиваль қатнашчиларини, жумладан, Австрия, Арманистон ва Афғонистон, Буюк Британия ва Бангладеш, Германия ва Греция, Грузия ва Озарбойжон, Италия ва Испания, Индонезия, Исроил, Латвия ва Литва, Россия ва Руминия, Туркия ва Украина, Хитой ва Ҳиндистон, Эрон ва Эстония, Япония ва Жанубий Корея, Миср ва Саудия Арабистони санъаткорларини, ён қўшниларимиз бўлган Қирғизистон ва Қозоғистон, Тожикистон ва Туркманистондан келган иштирокчиларни қутлаш, барчангизга ўз номимдан, бутун ўзбек халқи номидан миннатдорлик билдириб, энг самимий тилакларимни изҳор қилиш менга чексиз мамнуният бахш этади.

Ишончим комилки, Самарқанднинг мусаффо осмони, мовий гумбазлари остида ўтадиган ушбу нафосат байрами, санъатни теран тушунадиган, санъаткорни юксак қадрлайдиган халқимиз вакиллари билан бўладиган мулоқотлар, учрашув ва суҳбатлар сизларда ўчмас таассурот қолдиради, юртимиздаги беқиёс тарихий обидалар, меҳмондўст элимизнинг олижаноб фазилатлари узоқ вақт ёдингизда сақланиб қолади.

Мен, фурсатдан фойдаланиб, «Шарқ тароналари» мусиқа фестивалининг қисқа муддатда халқаро миқёсда катта обрў ва эътибор қозонишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшаётган ЮНЕСКО ташкилоти ҳамда Халқаро мусиқа кенгаши вакилларига алоҳида ташаккур билдирмоқчиман.

Сизларни анъанавий «Шарқ тароналари» халқаро мусиқа фестивалининг очилиши билан яна бир бор қутлар эканман, башарият тафаккурининг буюк хазинаси, инсоний ва маънавий камолот рамзи бўлган мусиқа санъатини бутун дунёда тарғиб қилиш, одамларни нафосат ва гўзалликка ошно этишдек олижаноб фаолиятингизда янги ютуқлар, анжуман ишига эса муваффақият тилайман.

Ўзбекистон диёрига, «Шарқ тароналари» мусиқа фестивалига хуш келибсиз, муҳтарам дўстлар!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

РЕГИСТОН: ШУКУҲЛИ ОҚШОМЛАР

"АФРОСИЁБ" меҳмонхонасининг анжуманлар залида (2003 йил 26 август, эрталаб) "Шарқ тароналари" IV халқаро мусиқа фестивалининг матбуот йиғини бўлди. Хорижий ва маҳаллий оммавий ахборот воситалари вакиллари, шунингдек, фестивалда қатнашаётган қирққа яқин мамлакат делегациялари аъзолари иштирок этган матбуот анжуманини "Шарқ тароналари" IV халқаро мусиқа фестивали бош директори, Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазири Баҳром Қурбонов очди ва олиб борди.

Маҳаллий ва чет эллик журналистларни қизиқтирган саволларга Баҳром Қурбонов, фестивал ҳакамлар ҳайъати раиси, мусиқашунос профессор, Корея мусиқа академияси президенти Ким Шин Ван, ҳайъат аъзоси, мусиқашунос профессор Отаназар Матёқубов, ЮНЕСКОнинг Ўзбекистон Республикасидаги вакили Барри Лейн, ЮНЕСКО ишлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий комиссиясининг масъул котиби Алишер Икромов, фестивал ижрочи директори Саидамин Аҳроров жавоб бердилар.

Матбуот анжуманида Мисрда чиқадиган "Ас-сиясия" ва "Ат-таҳрир" газеталари мухбири Муҳаммад Салома, Туркиянинг "Еничаг" газетаси мухбири Арслон Теқин, Россиянинг "Коммерсант" газетаси мухбири Михаил Зигарь, озарбойжонлик профессор Каримий, шунингдек, Эрон, Исроил, Афғонистон, Латвия, Тайван, Грузия делегацияларининг раҳбарлари ва аъзолари фестивалнинг тантанали очилиш маросимидан олган бой таассуротларини изҳор этишиб, IV халқаро мусиқа фестивалининг кун тартиби, фестивал доирасидаги тадбирлар, унинг қамрови ва аҳамияти, соврин ва мукофотларга доир кўплаб саволлар билан мурожаат қилдилар.

Хусусан, Исроил делегацияси раҳбари ўз сўзида халқаро мусиқа анжуманининг тантанали очилиш маросими ўзига хос ва бетакрор тайёрланганлиги, иштирокчилар ўзларини худди йирик олимпиадалардагидек ҳис этишгани, самарқандликлар уларни очиқ чеҳра билан, шарқона меҳмондўстлик билан кутиб олганликларини айтдилар.

Эрон, Туркия, Миср республикалари вакиллари фестивалнинг очилиш маросимида ўзбек халқининг бой миллий мумтоз мусиқа санъати билан яқиндан танишишга муяссар бўлганликларини алоҳида эътироф этишди, грузиялик санъаткорлар эса "Шарқ тароналари" халқаро мусиқа фестивалининг кўлами ва нуфузи йил сайин ошиб бораётганлигини таъкидлаб, бу фестивалнинг ғолиби ва совриндори бўлиш барча қатнашчиларнинг, шу жумладан, грузиялик санъаткорларнинг ҳам орзуси эканлигини айтишди ва шундай бахтга мушарраф бўлсалар, бу мукофотни Афғонистонда кечаётган мураккаб тикланиш жараёнларида фаол қатнашаётган ва ушбу фестивалга келган афғон санъаткорларига инъом этажакларини маълум қилдилар.

3

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

«ЎЗБЕКИСТОН ҚАҲРАМОНИ» УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

АБДУРАЗАКОВ Абдурахман

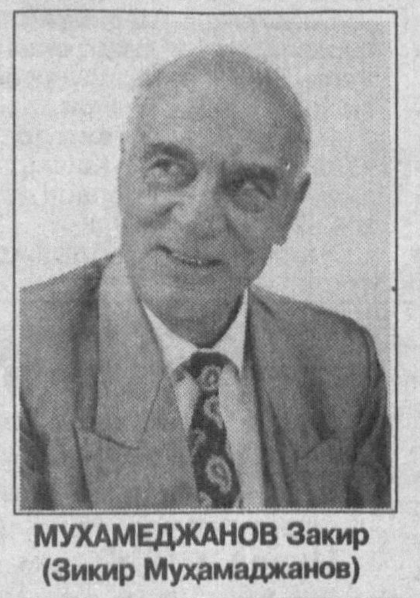

МУХАМЕДЖАНОВ Закир (Зикир Муҳамаджанов)

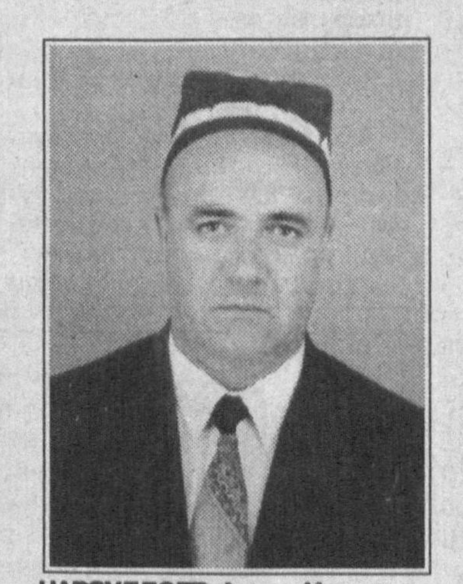

НАРЗУЛЛОЕВ Ахмат Имидович

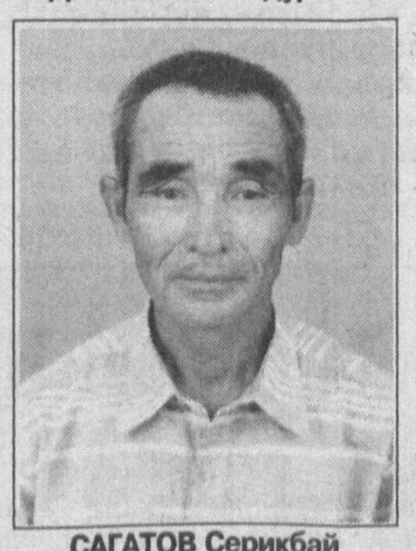

САГАТОВ Серикбай Жузжасарович

ЭРГАШЕВ Аваз

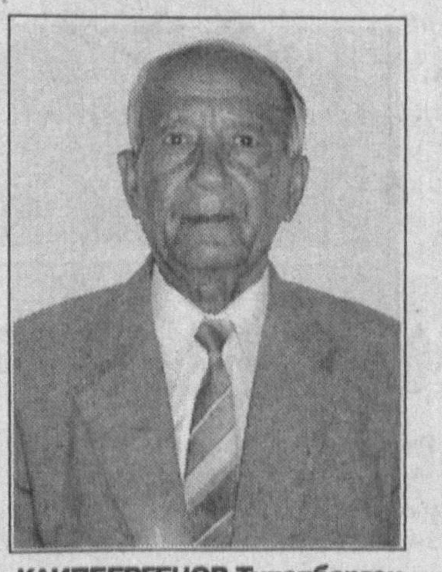

ҚАИПБЕРГЕНОВ Тулепберген

Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг жаҳон миқёсидаги шон-шуҳрати ва обрў-эътиборини янада юксалтириш, ислоҳотларни амалга ошириш борасида давлат ҳамда халқ олдидаги улкан хизматлари, ишлаб чиқариш ва ижтимоий соҳалардаги узоқ йиллик қаҳрамонона меҳнати, халқимизнинг бебаҳо маданий-маънавий меросини сақлаш ва ривожлантиришга қўшган катта ҳиссаси учун қуйидагиларга «Ўзбекистон Қаҳрамони» унвони берилиб, олий нишон «Олтин Юлдуз» медали топширилсин:

АБДУРАЗАКОВ Абдурахман — «Ўзбекистон металлургия комбинати» акциядорлик ишлаб чиқариш бирлашмаси пўлат эритиш цехининг оператори

МУХАМЕДЖАНОВ Закир (Зикир Муҳамаджанов)— Ўзбек Миллий академик драма театри актёри

НАРЗУЛЛОЕВ Ахмат Имидович — Сурхондарё вилояти Денов туманидаги «Лочин» фермер хўжалиги раиси

САГАТОВ Серикбай Жузжасарович — Навоий вилояти Томди туманидаги «Бирлик» ширкат хўжалиги бош чўпони

ЭРГАШЕВ Аваз — Самарқанд вилояти Жомбой туманидаги Х.Низаматов номли ширкат хўжалиги раиси

ҚАИПБЕРГЕНОВ Тулепберген — Қорақалпоғистон Республикаси Ёзувчилар уюшмасининг раиси

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 25 август

УЛУҒ БАЙРАМ ТАРАДДУДИ

Ш.АКРАМОВ олган сурат.

Юртимизда айём нафаси. Айтиш жоизки, бу байрам миллатимиз шаъни, юртимиз озодлиги улуғланиши боис, ўзгача аҳамиятга эга. Шунинг учун ҳам Ватанимиз узра эрк нашидасининг завқ-шавқи ҳукмрон. Пойтахтимиздаги Мустақиллик майдони нурларга чулғаниб, куй-қўшиқлар таралади тантанага ҳам саноқли кунлар қолди. 31 август оқшомида бу майдонда юртимиз истиқлолининг 12 йиллиги муносабати билан катта байрам томошалари бўлади.

Айни дамларда байрамни тайёрлаш, ўтказиш республика ташкилий ижодий гуруҳи, ўн мингдан ортиқ иштирокчи сўнгги тайёргарлик ишларини олиб боришяпти. Республикамизнинг барча вилоятлари, Қорақалпоғистон Республикаси ҳамда Тошкент шаҳрида фаолият кўрсатаётган малакали санъаткорлар, ҳаваскорлардан иборат иштирокчилар орасида боғча ёшидаги фарзандларимиздан тортиб, кекса авлод вакилларгача бор.

Дастурда асосий эътибор мустақиллигимизнинг мучал ёшига — 12 ёшга етганига қаратилади. Республикамизда бир мучал орасида барча соҳаларда эришилган ютуқлар қатнашчиларнинг чиқишларида ўз аксини топади. Дастурнинг аксарият бўлимларига "Обод маҳалла йили" мавзуини сингдиришга ҳаракат қилинган. Республикамизда фаолият кўрсатаётган байналмилал марказларга, жаҳон мумтоз санъатига, ҳарбийларнинг чиқишларига ҳам алоҳида эътибор берилган.

Айниқса, машҳур санъаткорлар, эстрада санъатининг таниқли намояндалари ва истеъдодли ёшларнинг чиқишлари кўпчиликка манзур бўлади, деб ўйлаймиз.

Мустақиллик майдонидан бошланган тантаналар пойтахтимизнинг барча туман марказларида, боғ ва хиёбонларда, майдонларда давом этади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН ФАНИ ВА МАДАНИЯТИНИНГ РИВОЖИГА УЛКАН ҲИССА ҚЎШГАН МАРҲУМ ФАН, АДАБИЁТ ВА САНЪАТ АРБОБЛАРИНИ МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон фани ва маданияти ривожига беқиёс ҳисса қўшган, бутун ҳаётини эл-юрт равнақи, халқимиз маънавиятини асраб-авайлашга бахш этган ватандошларимизнинг хотирасини ёд этиб ҳамда улар қолдирган бебаҳо илмий-ижодий меросни инобатга олиб, қуйидаги марҳум олим, адиб ва санъаткорлар «Буюк хизматлари учун» ордени билан мукофотлансин:

Восит ВОҲИДОВ — академик
Маҳмуд МИРЗАЕВ — академик
Асқад МУХТОР — Ўзбекистон халқ ёзувчиси
Иброҳим МЎМИНОВ — академик
Раҳим ПИРМУҲАМЕДОВ — Ўзбекистон халқ артисти
Толибжон СОДИҚОВ — Ўзбекистон халқ артисти, бастакор ва дирижёр
Сойиб ХЎЖАЕВ — Ўзбекистон халқ артисти
Рихард ШРЕДЕР — академик
ШУҲРАТ (Ғулом Алимов) — Ўзбекистон халқ ёзувчиси
Раззоқ ҲАМРОЕВ — Ўзбекистон халқ артисти

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И.КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 25 август

Тулепберген ҚАИПБЕРГЕНОВ:

КЎНГИЛДАГИ НУР

— Ўн еттинчи асрда яшаган буюк бобокалонимиз Шайх Насафийнинг ушбу пурмаъно сўзларини барча замонларга дахлдор деб ўйлайман: "Дунёнинг барча одамлари ўзларича нур излаб яшайдилар. Лекин ўша нурни аввало ўзларидан эмас, бошқалардан излайдилар. Улар бунга қанчалик уринсалар, нурдан шунчалик узоқлашадилар". Собиқ шўролар даврида биз таги пуч ғояларга ишонганмиз. Шу боисдан ҳам Оролимизнинг бир бўлаги қум тўзонларига айланди. Бундан, айниқса, Оролбўйи халқлари азият чекди. Ўзгалардан марҳамат кутиб шундай аҳволга тушдик. Кейин билдикки, баландпарвоз шиорлар жарангига алданган эканмиз.

Истиқлол бу каби алдов-найрангларга чек қўйди. Шайх Насафий таъбири билан айтганда, нурни ҳар ким ўзидан излайдиган бўлди.

Мустақиллик шароитидагина инсон ўзини, ўзлигини топаркан. Шу вақтгача ёзган асарларимни хаёлга келтириб айтадиган бўлсам, Истиқлол асл ҳақиқатни бaралла айтишга имкон берди. Энди буёғига келажагимиз нурли бўлишига шак-шубҳа йўқ.

Қорақалпоқда меҳмонни "қўноқ" дейишади. Ҳозир менинг уйимни қўноқ босган. Улар мени қутлашаяпти. Айни шу кунларда Юртбошимиз фармонига биноан "Ўзбекистон Қаҳрамони" унвони билан тақдирланганимни эшитиб, кўзимда ёш халқаланди. Бу юксак унвонни халқимга берилган мукофот ўрнида қабул қиламан. Шукурки, Истиқлол зиёсидан қорақалпоқ халқининг бахт-толеи ранг олди. Дўсту биродарларимнинг шодлик-қувончлари чексиз. Ана шу шодиёналикларга рўбарў келарканман, камтарона меҳнатим беиз кетмабди, деб ўйлайман. Сийлов бир кучимга ўн куч қўшиб юборди.

Маълумки, Ўзбекистон заминининг 37,8 фоизини Қорақалпоғистон ҳудуди ташкил этади. Энди бу юрт камоли одамларнинг руҳиятига, тафаккури уйғоқлигига боғлиқ. Худди шу нуқтаи назардан қаралганда, биз қалам аҳли унинг қайтадан жонланишига масъулмиз.

МУКОФОТЛАР МУБОРАК!

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг "Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг ўн икки йиллиги муносабати билан фан, соғлиқни сақлаш, маданият, санъат, маърифат, оммавий ахборот воситалари ва ижтимоий соҳа ходимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида"ги фармонига биноан юртдошларимиздан катта бир гуруҳи Ватанимизнинг мўътабар унвонлари билан мукофотланиб, юксак орден ва медаллар билан тақдирландилар.

Ватанимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш, халқаро миқёсда унинг нуфузини ошириш, халқимиз маънавияти ва маданиятини юксалтириш, фан, маданият, адабиёт, санъат соҳаларини ривожлантириш, баркамол авлодни вояга етказиш, миллатлараро дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш, миллий истиқлол ғоясини юртдошларимиз қалби ва онгига сингдириш, ёш авлодни Ватанга муҳаббат, миллий ва умуминсоний қадриятларга садоқат руҳида тарбиялашга қўшган салмоқли ҳиссаси, ўз ижодий, илмий фаолияти, эл-юртга ҳалол хизматлари учун мукофотланганлар сафида қуйидагилар бор:

«Ўзбекистон Республикаси санъат арбоби»

Аликулов Алишер Маҳмудович — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвирчи

Рафиқов Муҳамат Муҳиддинович — Бухоро вилоят телерадио компанияси режиссёри

«Ўзбекистон Республикаси халқ артисти»

Бойхонова Зулайҳо Мамажоновна — Муқимий номидаги Ўзбек давлат мусиқий театри актёри

Исмоилова Дилбар Обидовна — Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек давлат драма театри актёри

Носиров Элёр Расулович — Аброр Ҳидоятов номидаги Ўзбек давлат драма театри актёри

«Ўзбекистон Республикаси халқ бахшиси»

Поёнов Абдиназар — Бахши, Сурхондарё вилояти Қизириқ тумани

«Ўзбекистон Республикаси халқ рассоми»

Миртожиев Жалолиддин Турсунович — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, ҳайкалтарош

Нуриддинов Акмал Ваҳобжонович (Акмал Нур) — Ўзбекистон Бадиий академияси академиги, рангтасвирчи

«Ўзбекистон Республикаси халқ устаси»

Ниёзов Баҳодир Бобоевич — Ўзбекистон халқ усталари ва ҳунармандлари "Ҳунарманд" уюшмасининг Қашқадарё вилояти бўлими раҳбари, кулол

Раҳматиллаев Сирожиддин Рихситиллаевич — «Усто» бирлашмаси ёғоч ўймакори

Шукуров Собиржон Тўлаганович — «Устазода» халқ санъати усталари корхонаси наққоши

«Ўзбекистон Республикаси халқ ҳофизи»

Эркаев Али (Алижон Эркаев) — А.Қодирий номидаги Тошкент давлат маданият институти доценти, ҳофиз

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган артист»

Аҳмаджонов Шукрулла — М.Қориёқубов номидаги академик ва халқ бадиий жамоалари дирекцияси созандаси (найчи)

Беганчиева Бекамтош — М.Тошмуҳамедов номидаги Қашқадарё вилояти мусиқали драма театри актёри

Гафаров Руслан Раетович — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри опера хонандаси

Жалолов Фотиҳ Ҳамидович — «Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси актёри

Жўрабоева Раъно Балтабоевна — «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмаси «Тановар» рақс ансамбли рақкосаси

Исмоилова Зарифа Ҳасановна — А.Қаҳҳор номидаги Республика сатира театри актёри

Исроилов Жўра Исмоилович — Жиззах вилояти Ю.Ражабий номидаги мусиқали драма театри актёри

Кайипназарова Турсингул Айтимбетовна — Бердақ номидаги Қорақалпоғистон мусиқали драма театри актёри

Карим Абдулазиз Сирожиддин ўғли — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси хонандаси, композитор

Каримов Рўзмат — О.Хўжаев номидаги Сирдарё вилояти мусиқали драма театри актёри

Луковникова Гульнара — Ўзбекистон рус академик драма театри актёри

Маъсудов Фатхулла Хусанович — Ўзбек Миллий академик драма театри актёри

Маткаримов Тошпўлат Қаршибоевич — Тошкент вилояти «Қурама» ашула ва рақс ансамбли бадиий раҳбари, хонанда

Матёқубов Равшанбек Жуманиёзович — Хоразм вилояти «Хива нақшлари» ашула ва рақс ансамбли хонандаси

Молдаханов Сейдулла Абдуллаевич — «Илҳом» театри актёри

Мухторова Мадина Саидазимовна — Ўзбек Миллий академик драма театри актёри

Раҳимов Баҳрулла Мардиевич — Ҳамид Олимжон номидаги Самарқанд вилояти мусиқали драма театри актёри

Тошпўлатов Худоёр — Республика Ёш томошабинлар театри актёри

Шалберкин Андрей Александрович — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри балет солисти

Шомаърупов Абдулла Набиевич — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси «Нола» гуруҳи хонандаси

Ҳамидова Юлдуз Олимовна — «Ўзбекфильм» киностудияси актёри

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийси»

Абдуллаев Ҳаётулла — «Устазода» халқ санъати усталари корхонаси ганч ўймакори

Мусаилова Тамара Александровна — Тошкент давлат миллий рақс ва хореография олий мактаби рақс ўқитувчиси

Равшанов Поён — Қарши давлат университетининг проректори

Расулов Абдуғафур Раҳимович — Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети доценти, Ёзувчилар уюшмаси аъзоси

Рустамбеков Маратбек Юсупбекович — Ўзбекистон давлат консерваторияси доценти

Умарбекова Зуҳра Усмоновна — Маннон Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институти доценти

Ўролов Аҳтам — Самарқанд давлат меъморчилик-қурилиш институтининг кафедра мудири

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист»

Даминова Светлана Васильевна — «Ўзтелерадио» компанияси «Тошкент» телеканали катта муҳаррири

Зокиров Фурқат Шокирович — «Ўзтелерадио» компанияси «Ёшлар» телеканали «Давр» дирекцияси директори

Мадатов Рўзмат — «Ўзтелерадио» компанияси «Ёшлар» телеканали бош дирекцияси катта муҳаррири

Муҳаммаджонов Нўъмонжон Орипович — «Халқ сўзи» газетаси фотомухбири

Раҳимов Абдусамат Эрназарович — «Маърифат» газетаси бош муҳаррири ўринбосари

Раҳматов Ўткир (Ўткир Раҳмат) — «Қишлоқ ҳаёти» газетаси бош муҳаррири

Тухватуллина Эльмира Акрамовна — «Ўзтелерадио» компанияси «Тошкент» телеканали катта муҳаррири

Хидиров Мурод (Мурод Хидир) — «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетаси бўлим муҳаррири

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими»

Абдуғаниев Абдурасул — Тошкент шаҳар маданият ишлари бошқармаси бошлиғи ўринбосари

Батиков Александр Андреевич — Тошкент давлат мусиқали комедия (оперетта) театри бош рассоми

Ешжанов Масуатдин Ансатбаевич — С.Хўжаниязов номидаги Қорақалпоқ давлат ёш томошабинлар театри бадиий раҳбари

Қурбонбоев Кенжа — Хоразм вилояти телерадио компанияси бош режиссёри

Мажидов Баҳром Жалилович — «Ўзбекдавлатцирк» бирлашмаси бадиий раҳбари

Муҳамедов Баҳодир Акбарович — «Ўзтелерадио» компанияси «Ёшлар» телеканали «Давр» дирекцияси бош муҳаррири ўринбосари

Рахматуллина Роза Абдуллаевна — Андижон вилояти ўлкашунослик музейи бош илмий ходими

Файзиев Ҳабибулла Обидович — «Ўзбеккино» давлат акционерлик компанияси постановкачи-режиссёри

Ҳодиев Искандар Раззоқович — «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» давлат илмий нашриёти бўлим бошлиғи

Ҳайитбоев Шермат Ўринович — Маннон Уйғур номидаги Тошкент давлат санъат институти доценти, қўғирчоқ театри режиссёри

Халиков Игорь Якубович — «Ялла» ансамбли продюсери

Худойберганов Рустам Одамбоевич — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвирчи

Шерқўзиев Баҳром Неъматович — Фарғона вилояти «Шерқўзиевлар» оилавий ансамбли бадиий раҳбари

Шодиев Болтабой Авазович — Вазирлар Маҳкамаси Ижтимоий комплекси котибиятининг байрам ва юбилей тантаналарини ўтказиш бўйича бош мутахассиси

Йўлдошева Муаззам Адҳамовна — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Миллий кутубхонаси бўлим бошлиғи

Ёрмуҳамедов Ўткир Хожиевич — «Шаҳидлар хотираси» жамғармаси ижрочи директори, музейшунос

«Эл-юрт хурмати» ордени билан

Қодиров Муҳсин Халилович — Санъатшунослик илмий-тадқиқот институтининг бўлим мудири

Ибодуллаева Гавҳар — "Маънавият ва маърифат" маркази Хоразм вилоят бўлими раҳбари

Раҳматуллаев Шафоат — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси Сурхондарё вилояти бўлимининг масъул котиби

Сайдуллаев Ҳабибулла (Ҳабиб Саъдулла) — Наманган вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасининг матбуот маркази раҳбари

«Меҳнат шухрати» ордени билан

Абдувоҳидов Сотволди Абдувоҳидович — «Ўзтелерадио» компанияси «Ёшлар» телеканали бош дирекцияси муҳаррири

Абдураҳимов Баҳодир — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси бош директори

Облоқулов Номоз Маҳкамович — Ўзбекистон халқ усталари ва ҳунармандлари «Ҳунарманд» уюшмаси раиси

Азизова Ширин — Ўзбек Миллий академик драма театри актёри

Алимова Дилором Аъзамовна — Ўзбекистон Фанлар академияси Тарих институти директори

Аҳмедов Ҳикматулла Мамажонович — «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси офсет босма цехи матбаачиси

Аҳмедова Светлана Маратовна — «Бухарский вестник» газетасининг бош муҳаррири ўринбосари

Охунбобоева Назира Исмоиловна — Темурийлар тарихи давлат музейи бўлим мудири

Вафоев Ортиқ — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Бухоро вилоят бўлими раҳбари ўринбосари

Дилмуратов Батирбек Жолдасбаевич — «Қорақалпоқфильм» студияси кинооператори

Йўлдошев Беҳзод Содиқович — Ўзбекистон Фанлар академиясининг президенти

Қодиров Абдумутал — Фарғона вилоят телерадио компанияси муҳаррири

Машарипов Эркабой — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, рангтасвирчи

Машрабов Зокиржон Машрабович — Бобур номидаги халқаро жамғарма раиси

Муродов Мухторбек — Ўзбекистон радиоси иқтисодиёт ва ислоҳот муҳарририяти бош муҳаррири

Носиров Ҳаким Ҳалимович — Муқимий номидаги ўзбек давлат мусиқий театри актёри

Низомов Тўлан (Тўлан Низом) — Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, шоир

Рябцев Леонид Григорьевич — Республика рассомлик коллежи ўқитувчиси

Сайфутдинов Султон Жаҳонович — Бухоро вилояти Ғиждувон тумани кўзи ожизлар маданият уйининг бадиий раҳбари

Сафаров Фиридон Саттарович — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри режиссёри

Тошев Фармон Исҳоқович — Самарқанд вилояти «Зарафшон» газетаси бош муҳаррири

Чеботин Владимир Герасимович — «Голос Узбекистана» газетасининг бўлим мудири

Йўлдошев Фурқат Мирзаевич — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Навоий шаҳар Кармана туман бўлими раҳбари

Юнусов Обид — Ўзбекистон халқ артисти, актёр

Болтабоева Шарифа — "Ҳунарманд" уюшмаси Беруний тумани бўлимининг аъзоси, Қорақалпоғистон республикаси

«Дўстлик» ордени билан

Авазхўжаев Анвар Ҳожимуродович — «Ўзтелерадио» компанияси «Ўзбектелефильм» студияси кинооператори

Бойматов Соли Норматович — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Янгийўл шаҳар бўлими раҳбари

Борисов Павел Михайлович — Ўзбекистон давлат консерваторияси ўқитувчиси, хонанда

Валиев Ҳожимурод Муҳаммаджонович — «Ўзкинохроника» студияси режиссёри

Ғиёсов Нуриддин Шамсиддинович — Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси аъзоси, композитор

Гойзенштейн Михаил Борисович — «Ўзтелерадио» компанияси «Ахборот» дирекциясининг мухбири

Гусеинов Леонтий Алиевич — «Правда Востока» газетасининг фотомухбири

Жўраева Назира — Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйининг бош муҳаррири

Зокиров Фаррух Каримович — Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирининг ўринбосари

Камарская Екатерина Алексеевна — Республика Байналмилал маданият маркази бўлим бошлиғи

Колосовский Эдвард Иосифович — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси оммавий спорт тадбирларини ўтказиш гуруҳи аъзоси, жисмоний тарбия ўқитувчиси

Комилов Ҳусниддин Абдуллаевич — Ўзбек Миллий академик драма театри инженер-радисти

Кременцова Алла Ильинична — «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» давлат илмий нашриётининг бўлим мудири

Петровский Валерий Федорович — «Народное слово» газетаси бўлим муҳаррири

Сарко Эльмарс Степанович — Ўзбекистон Бадиий академияси халқаро алоқалар бошқармаси бошлиғи

Сатторов Тангир — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Самарқанд вилояти Темирйўл туман бўлими раҳбари

Сиддиқова Энахон Абдураҳимовна — Ёзувчилар уюшмаси Фарғона вилоят бўлимининг масъул котиби

Ульянова Наталья Борисовна — «Ўзбекфильм» киностудияси мультбирлашмасининг муҳаррири

Ҳасанов Саидбек — Ўзбекистон Фанлар академияси Алишер Навоий номидаги адабиёт музейи директори

Шарипов Руслан — «Ўзбекнаво» эстрада бирлашмаси хонандаси

Эгамов Йўлдош Юсупович — «Тасвирий ойина» ижодий уюшмасининг Бухоро вилояти бўлими раҳбари

Кўзиев Турсунали Каримович — Ўзбекистон Бадиий академияси раиси

Раҳимов Одил — "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси бош муҳандиси

Фатуллаев Раҳматулла Нутфуллаевич — "Ҳунарманд" уюшмаси Бухоро шаҳар бўлимининг аъзоси, кандакор, Бухоро вилояти

«Шухрат» медали билан

Абдукаримова Дилбар Абдуқодировна — Тошкент вилояти Юқори Чирчиқ туман марказлашган кутубхоналар тармоғи директори

Абдураҳмонова Венера Ҳасановна — Ўзбекистон давлат консерваторияси ўқитувчиси

Азимова Зайнаб — Самарқанд вилояти Оқдарё тумани марказлашган кутубхоналар тармоғи услубчиси

Асқаров Қобилжон — «Андижоннома» газетасининг бўлим мудири

Блинкова Ольга Кирилловна — Тошкент вилояти Олмалиқ шаҳар «Алмалыкский рабочий» газетаси мухбири

Ғиёсова Карима Абдураимовна — «Ўзбекрақс» миллий рақс бирлашмаси либосчиси

Жўрабоев Абдуллажон — «Ҳунарманд» уюшмаси Андижон вилоят бўлими аъзоси, гилам тўқувчи уста

Ережепов Марат Каримбаевич — Нукус матбаа комбинати босма цехи ишчиси

Жумақулов Абдурасул Пардаевич — «Ўзбекистон овози» газетасининг Сурхондарё вилояти мухбири

Зоҳидов Музаффар Воҳидович — «Жаҳон» ахборот агентлиги бўлим бошлиғи

Иброҳимова Мастура Соатовна — «Ўқитувчи» нашриётининг кичик муҳаррири

Илёсова Шарипа Мансуровна — «Тошкент оқшоми» газетаси гуруҳ раҳбари

Иноятова Людмила Ивановна — Андижон вилояти маданият ишлари бошқармаси бош мутахассиси

Қодирова Амина Набиевна — «Ишонч» газетасининг бўлим муҳаррири

Қозоқов Кўчқор — «Ҳунарманд» уюшмаси Жиззах вилоят бўлими аъзоси

Каримов Нормурод — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Самарқанд вилояти Самарқанд туман бўлими раҳбари

Катков Евгений Михайлович — Ўзбекистон Миллий ахборот агентлигининг техник хизмат кўрсатиш бўлим бошлиғи

Корука Ярослав Николаевич — «Ватанпарвар» газетаси бўлим муҳаррири

Матниёзов Бахтиёр Шихназарович — Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат академик катта театри концертмейстери

Морова Ольга Петровна — «Ўзбекфильм» киностудиясининг монтажчиси

Муинов Ориф Маъруфович — Биринчи Тошкент босмахонасининг чоп этувчиси

Мухторова Муҳаррам Сулаймоновна — Бухоро вилоят маданият ишлари бошқармаси етакчи мутахассиси

Нажмутдинова Зуҳра Агамусаевна — "Шарқ" нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси муқоваловчиси

Очилова Ойбуви Муродуллаевна — Навоий вилояти «Дўстлик байроғи» газетасининг бўлим муҳаррири

Пайзуллаева Шаригул Калкоразовна — Қорақалпоғистон Республикаси ўлкашунослик музейи бўлими мудири

Ражабова Мавжуда — «Қашқадарё» ва «Кашкадарья» вилоят газеталари таҳририяти бўлим мудири

Раҳимқулов Мухторжон — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Фарғона вилоят бўлими тарғиботчиси

Раҳимова Ҳосилахон Ибрагимовна — Сурхондарё вилояти Денов тумани маданият уйи қошидаги «Навниҳол» ансамбли хонандаси

Собиров Абдулла Собирович — «Инсон ва қонун» газетасининг Хоразм вилояти мухбири

Сагадеева Винера Васильевна — Республика қўғирчоқ театрининг бутафор-декоратори

Саъдуллаев Давлатмурод — «Мулоқот» журнали масъул котиби

Солиҳова Раъно Шокировна — «Ўзтелерадио» компанияси «Ўзбектелефильм» студияси муҳаррири

Сатторова Башорат Абдусаматовна — Республика «Маънавият ва маърифат» марказининг Тошкент вилояти Пскент туман бўлими раҳбари

Семизорова Любовь Павловна — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмасининг Фарғона вилояти бўлими аъзоси, гобеленчи рассом

Тажетдинов Жолдасбай — Ўзбекистон оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш ва қўллаб-қувватлаш ижтимоий-сиёсий жамғармасининг Қорақалпоғистон бўлими раиси

Толочко Елена Васильевна — «Чўлпон» нашриётининг техник муҳаррири

Тўйчибоева Азизахон Олимовна — Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги республика ахбороти таҳририяти бош муҳаррири ўринбосари

Тулегенов Жақсибай Холмуратович — Ўзбекистон Бадиий ижодкорлар уюшмаси аъзоси, ҳайкалтарош

Тўхтабеков Зафарбек Латифбекович — Тошкент матбаа комбинатининг муқовалаш цехи созловчиси

Умаров Рихситилла Лутфуллаевич — «Ўзтелерадио» компанияси «Ахборот» дирекциясининг гуруҳ раҳбари

Ўринов Эсонбой — «Ўзбектеатр» ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси мутахассиси

Халилов Рустам Ҳакимович — «Ўзтелерадио» компанияси кўчма телекўрсатув станциялари бошлиғи

Хожамуротова Гулимхон Сапарбаевна — Хива «Ичан-қалъа» тарихий-меъморий давлат музей қўриқхонаси инглиз тили экскурсоводи

Шамсиев Носиржон Шокирович — «Ўзбекфильм» киностудиясининг махсус автокорхона ҳайдовчиси

Шербўтаева Муҳаббат Абдуваҳабовна — Ўзбекистон Республикаси «Тасвирий ойина» ижодий уюшмаси мутахассиси

Юсупов Талъат — «Шарқ-Пресс» нашриёт уйи адабий ходими

Қосимбеков Орифбек Қосимбекович — «Ўзтелерадио» компанияси телекўрсатувлар марказининг саҳна устаси

ҚУТЛАЙМИЗ!

Энг муборак ва энг буюк байрамимиз арафасида Ватанимизнинг юксак унвонлари, орден ва медаллари билан мукофотланганлар орасида таҳририятимиз бўлим мудири Мурод ХИДИР ҳам бор. У "Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист" фахрий унвонига сазовор бўлди.

Нашримиз муштарийлари ва таҳририят ходимлари номидан ҳамкасбимизни бу юксак мукофот билан қутлаймиз ва унга ижодда янгидан-янги ютуқлар тилаймиз.

ТАҲРИРИЯТ

Зикир МУҲАМАДЖОНОВ:

ШУКРОНАЛИК ЎЙЛАРИ

Машҳур актёр Зикир Муҳаммаджонов кўп йиллардан буён таҳририятимиз билан ҳамкорлик қилиб келади. Театр, кино ва телевидениеда ниҳоятда банд бўлишига қарамай, Зикир ака барча матбуот нашрларига ўзбек миллий театр санъати ва унинг намояндалари ҳақидаги мақолалари, суҳбатлари билан мунтазам қатнашиб туради. Бошқача айтганда, ёзиш санъаткорнинг "хобби"си. Хуллас, З.Муҳаммаджонов биз журналистларнинг яқин ҳамкоримиз, санъатимиз жонкуярларидан бири. Мана шу санъаткорнинг Президентимизнинг Фармонига биноан "Ўзбекистон Қаҳрамони" унвони билан тақдирланганини эшитиб, табриклашга ошиқдим. У кишини севимли даргоҳи — Ўзбек Миллий академик театридан топдим.

Зикир аканинг оддий ва камтарлигини қарангки, эртасига ўзи таҳририятимизга кириб келди. Салом-аликдан сўнг, радиога бораётиб, бир кўриб кетишни ихтиёр қилганини айтди. "Бизни уялтирибсиз-да, ўзимиз табриклагани ҳузурингизга боришимиз керак эди", десам, у киши шундай жавоб қилди:

— Мен асли бир жойда ўтиролмайдиган одамман. Ҳар куни кўчага бир чиқиб, айланиб келмасам, хусусан, қадрдон театрим билан юз кўришиб турмасам, кўнглим жойига тушмайди. Мабодо, бирор сабаб билан театрга келолмай қолсам, кўнглим хижил бўлиб юради. Шунинг учун бугун ўзим таҳририятга кириб келганимдан ҳеч хижолат бўлманглар.

— Зикир ака, мана сиз санъаткорлардан биринчи бўлиб "Ўзбекистон Қаҳрамони" унвонини олдингиз. Қаҳрамон сифатида ўзингизни қандай ҳис қиляпсиз? Бу хушхабарни қай тарзда эшитдингиз?

— Боя айтганимдек, ҳар куни эрта билан тураман. Ҳовлини бироз айланиб, невараларга мева-чева харид қилгани бозорга тушиб кетаман. 26 август куни ҳам шундай бўлди. Эрталаб бозорга бориш учун метрога чиққанимда, икки аёл ўринларидан туриб жой беришди ва мукофот билан табриклашди. Дастлаб ҳайрон бўлдиму, кейин гап нимадалигини эшитиб, бошим кўкка етди.

Мендек оддий бир актёрнинг хизматлари шу қадар юксак эътиборга сазовор бўлганидан фахрландим. Эҳтимол, баъзилар "Актёр қандай қилиб қаҳрамон бўлиши мумкин?" деб ўйлашар. Мен буни ўзимча шундай талқин қилдим: актёрлар саҳнада, экранда яратган ғоявий-бадиий баркамол образлари билан бутун бир халқнинг маънавиятини бойитишга, ёш авлодни ҳар томонлама баркамол инсонлар қилиб тарбиялашда ўз улушларини қўшмоқдалар. Яъни улар халқимиз орасидан қаҳрамонлар етишиб чиқиши учун замин ҳозирламоқдалар.

Шу маънода менга берилган унвон ўзимга ва барча ҳамкасбларимга катта масъулият юклайди.

— Улуғ байрам арафасида санъат аҳлига қандай тилакларингиз бор?

— Оллоҳ "Сендан ҳаракат, мендан баракат", деган. Демак, ҳамиша изланишда, меҳнатда бўлиш керак. 70 йилга яқин ижодий фаолиятимда шунга амин бўлдимки, ҳар бир катта актёр, ҳар бир устоздан нимадир ўтаркан. Демак, мен бахтиёр одамман. Қанчадан-қанча буюк зотлар билан ҳамнафас бўлганман. Илгари актёрлар яратаётган образларига одамлар орасидан қаҳрамон қидиришган. Бир куни Аброр Ҳидоятов билан кетаётиб, кўприк устида жанжаллашаётган икки одамни кўриб қолганмиз. Шунда устоз: "Яхшилаб кузат, ҳар иккови ҳам ўзига хос икки дунё", дегандилар. Афсуски, ҳозир аксарият ёш актёрларда бу хусусиятни кўрмайман.

Кейин устозлар анъаналарини тиклаш, сақлаш ва уларни авлоддан авлодга олиб ўтиш керак. Чунки ўтган нарсани қайтариб бўлмайди, фақат сақлаб қолиш мумкин.

Миллий театримизга ҳеч қачон хозиргидагидек эътибор бўлган эмас. Неча йиллаб орзу қилганмиз бундай бино, шароит ва имкониятларни. Шунга яраша жавоб бериш ҳар биримизнинг бурчимиздир.

Ёзувчиларимиздан ҳам илтимосимиз бор. Илгари Қодирий, Чўлпон, Фитрат, Ғафур Ғулом каби адибларимиз театрга келишни канда қилмасдилар. Ҳозир бундай анъана йўқолиб боряпти. Агар ҳаммамиз бир ёқадан бош чиқарсак, миллий театримиз довруғи сарҳадлар ошишига ишончим комил.

Гулчеҳра УМАРОВА суҳбатлашди.

ОЗОД ЮРТ ЖАМОЛИ

А.ТЎРАЕВ сурати

МАДАНИЙ ҲАЁТ

Республика Хотин-қизлар қўмитаси ва "Камолот" ёшлар ижтимой ҳаракати мустақиллигимизнинг 12 йиллигига бағишлаб "Истиқлол қизлари — юрт истиқболи" мавзуида анжуман ўтказди.

Тадбирда сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари, Республика Хотин-қизлар қўмитаси раиси Дилбар Ғуломова, "Камолот" Марказий Кенгаши раиси Б.Убайдуллаев, Республика "Соғлом авлод учун" халқаро хайрия жамғармаси раиси С.Иномова, Репродуктив Саломатлик Маркази раиси Феруза Файзиева ва бошқалар Ўзбекистоннинг келажаги бўлган баркамол, ҳар томонлама етук авлодни вояга етказишда аёлнинг ўрни, вазифалари ҳақида гапирдилар.

* * *

Маданият ишлари вазирлиги, Халқ ижодиёти ва маданий-маърифий ишлар республика маркази ҳамкорлигида бадиий ҳаваскорлик жамоаларида фолклор рақс санъатини ўрганиш, уни саҳналаштириш ҳамда миллий рақс кийимларига эътиборни кучайтиришда рақс ўргатувчиларининг олдида турган вазифаларига бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда таниқли санъаткорлар ва вилоятлардан келган фолклор жамоалари вакиллари қатнашдилар.

Эркин мулоқот тарзида ўтган давра суҳбатида, асосан, раққосаларнинг хатти-ҳаракатлари ва либослари ҳақида фикр юритилди.

Давра суҳбатида кўп муаммолар ўртага ташланди. Ўзбекча йигитлар рақсини, эсдан чиққан, унутилган рақсларни биладиган кишиларни топиш, тажрибаларини ўрганиш масаласи ўртага ташланди. Мазкур давра суҳбатини ўтказишдан мақсад ҳам фолклор рақс санъатини бойитиш ва авлодларга етказишдир.

* * *

Ўттиз уч йилдан буён ўзбек кулолчилик санъати равнақига ҳисса қўшиб келаётган уста кулол Маҳмуджон Мамажоновни республикамизда кўпчилик танийди. У ўзининг асарлари билан республика ва халқаро миқёсдаги кўргазмаларда мунтазам иштирок этиб келади. Унинг мўъжизакор қўлларида сайқал топган шокоса, кўза, лаган, пиёла ва бошқа буюмларга МДҲ давлатларида, Болгария, Руминия, Ҳиндистон, АҚШ, Покистон, Корея, Германия, Франция каби мамлакатларда ҳам харидорлар бор. Моҳир уста, рассом-кулол Маҳмуджон Мамажонов айни кунларда Ўзбекистон амалий санъат музейида "Она заминга таъзим" деб номланган кўргазмасини намойиш этмоқда.

М.КАРИМОВА

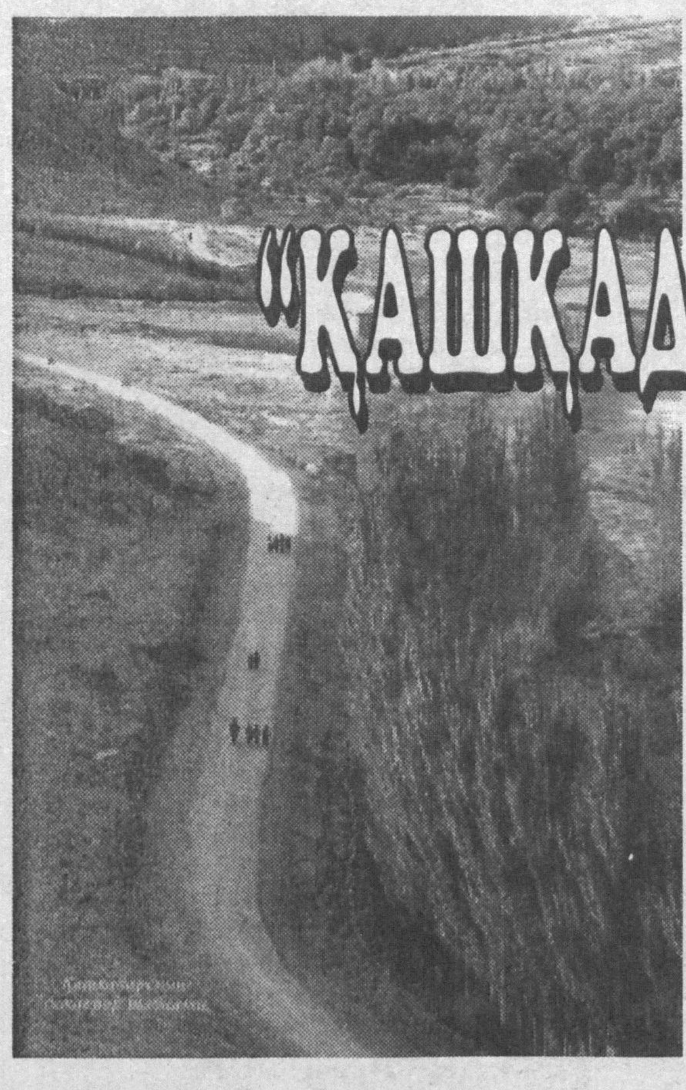

"ҚАШҚАДАРЁ: ИСТИҚЛОЛ АРАФАСИДА"

ТАҚДИМОТ

Мамлакатимиз мустақиллигининг 12 йиллиги нишонланаётган айни кунларда истиқлол тарихининг муҳим ва ҳал қилувчи даврлари ҳақидага асарларга эҳтиёж ниҳоятда катта. Яқинда "Маънавият" нашриётида чоп этилган тарихчи олим Поён Равшановнинг "Қашқадарё: истиқлол арафасида" деб номланган китоби истиқлолимиз тарихи билан қизиқувчи китобхонлар, зиёлилар, миллий давлатчилигимизни бунёд этиш учун олиб борилган курашлар тарихини ўрганаётган ёш авлодга истиқлол байрами арафасидаги катта совға бўлди, дейиш мумкин.

Шу муносабат билан Ўзбекистон тарихи давлат музейида бўлиб ўтган тақдимот маросимини очаётиб, Ўзбекистон Қаҳрамони, атоқли адабиётшунос олим Озод Шарафиддинов шундай деди:

— Бугун маданий ҳаётимиздаги катта воқеа муносабати билан тўпландик. Халқ асл йўлбошчиси, Президенти, раҳнамосининг ҳаётини, фаолиятини яхши билиши керак. Негаки, йўлбошчилар ҳаёти, айни чоғда у мансуб бўлган халқ ва мамлакатнинг ҳам ҳаёти ва тарихидир. Биз бу борада Л.Ливитиннинг, Н.Жўраевнинг китобларини яхши биламиз. Менинг ҳам шу мавзудаги бир китобим "Адолат" нашриёти томонидан эълон қилинганидан хабарингиз бор. Бундан ташқари, "Халқ сўзи" газетасида шу кунларда Озод Аббосхўжаевнинг истиқлолимиз кўлга киритилган дастлабки йиллардаги тарихий воқеаларга доир туркум мақолалари эълон қилинмоқда. Бу мақолалар орқали ҳам биз Президентимизнинг мамлакат мустақиллигини мустаҳкамлашга доир жасоратга тўла фаолияти билан янада яқинроқ танишмоқдамиз. "Маънавият" нашриётида чоп этилган Поён Равшановнинг "Қашқадарё: истиқлол арафасида" китоби эса И.А.Каримовнинг истиқлол арафасида Қашқадарё вилоятига раҳбарлик қилган йиллардаги фаолиятини тўлақонли акс эттириши билан ғоятда қимматлидир. Собиқ шўролар салтанатининг қулаши арафасидаги ана шу йиллар Ислом Каримов халқни зўравонликлардан ҳимоя қилиш, иқтисодни, энг муҳими, ижтимоий адолатни тиклаш борасида амалга оширган ишлар энди тарих мулкига айланди. Поён Равшановнинг китобида ана шу воқеалар уларнинг бевосита иштирокчилари гувоҳликлари асосида қамраб олинган.

— Бу китоб воқеалар изидан бориб ўрганилгани ва вақт ҳамма нарсани жой-жойига қўйгач, тарихий нуқтаи назар билан холис туриб ёзилгани учун қимматлидир, — деди тақдимот маросимидаги сўзида Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Хайриддин Султонов. — Давр тарихи, шахс тарихи у мансуб бўлган миллат ва халқ тарихи билан чамбарчас боғлиқдир. Бизнинг бу борада, яъни халқимизнинг миллий онгини тарихий жараёнларга боғлиқ тарзда шакллантириш ва тарбиялаш борасида қиладиган ишларимиз кўп. Шу маънода бу китоб қимматлидир. Ибрат бўлади, унинг истиқлол тарихига доир тасаввурини янада бойитади, деб ўйлайман.

— Бу китоб, наинки Қашқадарё, балки унинг мисолида бутун Ўзбекистонда кечган жараёнларни ўзида қамраб олган, — деди Ўзбекистон Қаҳрамони, Ёзувчилар уюшмаси раиси Абдулла Орипов. — Унда тилга олинган жуда кўп воқеаларга ўзим ҳам гувоҳман, одамларнинг кўнглигини эса шахсан танийман, гаплашганман. 1986 — 1989-йиллардаги воқеалар аксарият раҳбарларнинг инон-ихтиёри ўзида бўлмаган кунларда кечган. Эндиги ёшларга улар осон ва жўн туюлиши мумкин. Дор ёғочлари кўтарилган, милтиқнинг мили сизга қаратилган даврда мустабид тузум номидан иш кўрувчилар билан курашиш ва бунда муайян натижага эришиш учун катта шахс бўлиш керак эди. Ислом Абдуғаниевич ана шундай катта қалбли инсон сифатида бегуноҳ қамалган минглаб оддий деҳқонларнинг озод қилинишига эришди, уларнинг оилаларига кўмак ва моддий ёрдамлар уюштирилди. Ислом Абдуғаниевич йирик иқтисодчи ва сиёсий арбоб сифатида ҳам ўшанда Ўзбекистоннинг иқтисодига нисбатан юргизилаётган нотанти сиёсатни яхши биларди. Шунинг учун ҳам нафақат глдянчи тўдаларнинг адолатсиз ишларига, шу жумладан, вилоятларни бирбирига қўшиб юбориш доир келажаги яхши ўйланмаган ишларга ҳам қарши турди. Қашқадарё мисолида бутун Ўзбекистоннинг ишга солинмаган имкониятларини аниқ мисоллар билан кўрсатиб, ўз фикрини, бинобарин, халқимиз истиқболини қаттиқ туриб ҳимоя қилди.

Буюк давалат арбобларида адолат туйғуси кучли бўлади. Йўлбошчимиз ана шу туйғу билан яшади ва халқимизни, миллий қадриятларимизни тиклаш зарурлигини чуқур ҳис этди. Улуғ боболаримизнинг пок номларини, инчунин соҳибқирон Амир Темурни юзага чиқарди. Ахир, бу тарихни унутиб бўладими! "Қашқадарё: истиқлол арафасида" китоби, наинки Президент ҳаёти ва фаолияти ҳақидаги асар, у айни чоғда бутун халқ тарихи ва тақдирини қамраб олган асардир.

Шундан сўнг Абдулла ака йиғилганларга "Фидойи" шеърини ўқиб берди.

ФИДОЙИ

Сочилиб ётади олтин ва гавҳар
Тоғларнинг қаърида ё қумлоқ сойда.
Кимдир захмат чекиб йиғмаса агар,
У пинҳон бойликдан, айтинг, не фойда.

Бедов от кезади чўлларда яйдоқ,
Фалакка етгудек шаҳди, шиддати.
Ёвқур бир чавандоз бўлмаса бироқ,
Айтинг, чиқармиди доңғи, шуҳрати.

Асрий жумбоқни ҳам бир фозил ечгай,
Дарғасиз кеманинг сузмоғи гумон.
Кимдир ҳаловату уйқудан кечгай,
Шундан Ватани тинч, халқи ҳам омон.

Фидойи Инсонлар — балки раҳнамо,
Балки оддий зотдир — ҳар қайда бордир.
Улар унуттайлар ўзин доимо,
Чунки қўлловчиси Парвардигордир.

Бор бўл, эзгуликка бахшида ҳаёт,
Захматинг туфайли етдинг ниятга.
Шоҳмисан, фуқаро — энди умрбод
Дахлдор бўлдинг сен абадиятга.

Ҳуқуқшунослик фанлари доктори А.Азизхўжаев, кўп йиллар Қашқадарёда раҳбарлик лавозимларда ишлаган фахрий Анвар Иноятов, Эркин Жалолов, Ўзбекистон Тарихчилар жамияти раиси Ашраф Аҳмедов, Ўзбекистон Файласуфлар жамияти раиси Қиёмиддин Назаров, ёш тадқиқотчи Гулнора Олимжонова китобнинг фазилатлари ҳақида ўз сўзларини айтдилар. Асар муаллифи Поён Равшанов китобнинг ёзилиш тарихи ҳақида сўзлади.

* * *

"Қашқадарё: истиқлол арафасида" китобининг тақдимоти Қарши шаҳрида ҳам бўлиб ўтди. Шаҳар ва туманларнинг жамоатчилик вакиллари, зиёлилар йиғилган тақдимот маросимини Қашқадарё вилояти ҳокими Нуриддин Зайниев очиб, Қашқадарё халқининг ўз Президентига бўлган чексиз меҳри ҳақида, Поён Равшановнинг тарихчи олим сифатида рўёбга чиқарган ушбу китобида тилга олинган 1986 — 1982 йилларнинг воқеалари, Ислом Абдуғаниевич Қашқадарёда экиб кетган эзгулик ниҳоллари гуркираб ўсаётгани ва мустақиллигимиз боис қувватга тўлиб бораётгани ҳақида сўзлади.

Ўзбекистон Қаҳрамони, Ёзувчилар уюшмаси раиси Абдулла Орипов тақдимот маросимини бошқариб бораркан, Ватанни мустақилликка олиб чиқиш, истиқлол ғоялари ўша йилларда Қашқадарёда туғилиб, бутун мамлакатга ёйилгани ва ана шу тарихий шароитда у Ислом Каримов тимсолида намоён бўлганлиги, Юртбошимизнинг буюк инсоний жасорати билан амалга оширилганлигини алоҳида таъкидлади.

Ҳуқуқшунос олим А.Азизхўжаев бу жараённи тарихий далиллар ва китобда келтирилган жонли мисоллар билан изоҳлади. Президентнинг Давлат маслаҳатчиси ўринбосари Аҳмаджон Мелибоев, "Тафаккур" журнали бош муҳаррири, ёзувчи Эркин Аъзам, таниқли журналист Қурбон Эгамбердиев, меҳнат фахрийси Эркин Жалолов, Қарши давлат университети талабалари ҳам ўз сўзларида ўн икки йил аввалги тарихимизнинг, Истиқлол давримизнинг ўзига хос кўзгуси бўлган "Қашқадарё: истиқлол арафасида" китобини бугунимиз ва келажагимиз учун ниҳоятда зарур асар сифатида баҳоладилар. Китоб муаллифи Поён Равшанов ушбу асарнинг ёзилиш жараёнлари ҳақида сўзлади: ўзларининг қимматли хотиралари билан ўртоқлашган кишиларга ва уни нашрга тайёрлашда ҳамкорлик қилган ижодкор дўстларига миннатдорчилик изҳор қилди.

Истиқлолимиз тарихининг муҳим ва ҳал қилувчи даврларини ёритишга бағишланган бу китоб мустақиллигимиз қандай тарихий шароитларда рўёбга чиққанлигини холис ва ҳаққоний акс эттирувчи асарлардан бири сифатида маданий ҳаётимизда муҳим воқеа бўлиб қолиши шубҳасиз.

М.АБДУЛЛАЕВ

ПОЙТАХТИМИЗ ЖАМОЛИ

А.ТЎРАЕВ сурати

РЕГИСТОН: ШУКУҲЛИ ОҚШОМЛАР

Шу кунларда барча самарқандликлар Регистон майдонига — "Шарқ тароналари" IV халқаро мусиқа фестивали ўтаётган манзилга ошиққан.

Бутун эски шаҳар, айниқса, Регистон кўчаси байрамона безилган. Шаҳарнинг бу қисмида транспорт ҳаракати сийрак, бироқ, чор атроф тумонат одам. Турли миллий либослардаги хорижий санъаткорлар, меҳмонлар Регистон майдонига ўзгача манзара бахш этган. Бошларига ўтаға қистирган, тиллақошлар кийган келинчаклар, пирпироқ кўйлакчалар кийиб, пуфакчалар кўтарган қизалоқлар, кўзларида шўхлик ва ҳайрат ўйнаётган болакайлар, ясан-тусан қилиб қўлларига хино, кўзларига сурма қўйган момолар, соқол кузаб, юзларига сиполик ва улуғворлик берган боболар, бир-бирига тегажоғлик қилиб

кулиб-кулдирган йигит-қизлар, хулласки, халқ сайли қадим Регистон майдони томон, ким билади, неча мингинчи бор тўлиб-тошиб бормоқда. Биз ҳам шу ҳайрат ва ифтихор заррасидек бу муаззам сайлга қўшилиб кетамиз.

Фестивалнинг чорлов мусиқаси садолари остида халқаро анжуманга ташриф буюрган давлатларнинг вакиллари майдонга кириб келадилар. Майдон узра турли мамлакатларнинг байроқлари, ЮНЕСКО ва Ўзбекистон байроқлари ҳилпираб турибди. Ўзбекистоннинг Давлат мадҳияси янграйди. Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг "Шарқ тароналари" анъанавий халқаро мусиқа фестивали иштирокчилари ва меҳмонларига қўллаган табригини Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, фестивал Ташкилий қўмитаси раиси Ҳ.Кароматов ўқиб эшиттирди. Сўнг ЮНЕСКО Бош анжумани Президенти Аҳмад Жалолий халқаро анжуман иштирокчиларини 190 мамлакат аъзо бўлган ЮНЕСКО номидан қутлаб, Самарқанд шаҳри ҳокими Музаффар Ҳошимовга Самарқанднинг Бутунжаҳон моддий ва маънавий мероси рўйхатига киритилганлиги ҳақидаги расмий Ҳужжатни топширади.

"Шарқ тароналари" IV халқаро мусиқа фестивали ҳакамлар ҳайъати раиси Ким Шин Ван анжуман аҳлини қутлайди. Регистон узра "Шарқ тароналари" IV халқаро мусиқа фестивалининг байроғи кўтарилиб, анжуман гимни янграйди:

Дунёнинг кўнглига
сен бердинг ҳаёт,
Руҳингдан она-Шарқ яралди баёт.
Куйламоқ шавқида
моҳир ўзингсан,
Ҳофиз ўзингдирсан,
шоир ўзингсан.

Жўр бўлгин,
инсонга мусиқа — қанот,
Қўшиқдан кўнгиллар
бўлғуси бунёд.
Қўшиққа ўртанган тираксан,
о Шарқ!
Жумлаи жаҳонга юраксан,
о Шарқ!

Яна карнай садолари янграб, фестивалининг очилиш маросимига бағишланган концерт дастури бошланаётганидан дарак беради. Дастурдан ўзбек халқининг бой миллий мусиқий маданиятини ёрқин акс эттирувчи мумтоз куй ва қўшиқларимиз кенг ўрин олган. Зеро, Ўзбекистон ойнаи жаҳони орқали тўла намойиш этилган бу байрам концерти ҳеч кимни лоқайд қолдирмаганига ишончимиз комил. Бу чиқишларнинг ҳар бирида миллийлик туйғуси, анъаналарга садоқат, мумтоз оҳангларга эҳтиром руҳи уфуриб турди. Фикримизча, бош режиссёр Баҳодир Йўлдошевнинг раҳбарлиги ва таниқли санъаткорлар Абдуҳошим Исмоилов, Юлдуз Исматовалар ҳамкорлигидаги хонандаю созанда ва раққосаларимизнинг ижодий изланишлари гўзал бир тарзда намоён бўлди. Буни мусиқа фестивали очилган куннинг эртасига бўлиб ўтган матбуот анжуманида қатнашган хорижлик журналистлар ва турли мамлакатларнинг делегациялари раҳбарлари ҳам эътироф этдилар.

Фестивалнинг ҳар бир куни янги учрашувлар, дўстона мулоқотларга бой бўлмоқда. Даҳбед ва Регистон кўчалари туташган жойда янгидан майдонча бино қилинган. Унинг атрофидаги улкан деворларда миллий миниатюралар усулида яратилган ҳаёт лавҳалари, чанг ва уд чалаётган қизлар, мўл-кўл дастурхон атрофида гурунг қилаётган оналар, мадраса эшиги олдида баҳсга киришган нуроний оталар, ўйга чўмган гўзал, ҳовур таратаётган тандир, шаҳар дарвозасидан карвон етаклаб, олис манзилларни кўзлаган сарбон...

Бу лавҳаларни томоша қилган европалик эмас, осиёлик ҳам ўзи учун янги бир олам кашф этиб, қалби тубида мудраб ётган ажиб туйғуларни уйғотади. Майдонча шарқидаги беш қаватли уй деворига ишланган полотнода чанг чалиб, қўшиқ айтаётган уч нафар соҳибжамол, ўнгроқда уларга сомеъ она ва бола, тепада бахт ва давлат тимсоли афсонавий хумо қуши тасвирланган. Майдон ўртасида ферузаранг минора шаклида муаззам фаввора. Боқиб руҳинг тиниқлашади.

Шаҳар ҳокими Музаффар Ҳошимов фаввора очилишига бағишланган тадбирда самарқандликларни мустақилликнинг мучал тўйи билан, халқаро мусиқа анжумани билан қутлади. Регистон майдони шу жойдан бир қадам. Унинг гўзаллигини тасвирлашга сўз ожиз. Фестивалнинг иккинчи куни кеч соат олти бўлмаёқ, барча ўринлар банд бўла бошлади. Меҳмонлар, фестивал қатнашчилари ўз жойларини эгалладилар.

Ҳозиргина анжуман концерт дастурлари расмий танловининг бошланиш маросимига доир тайёргарлик ишларини ниҳоясига етказган фестивал бош режиссёри Баҳодир Йўлдошев ҳам ҳаяжонли лаҳзаларни кутмоқда. Нигоҳлар саҳнага михланган. Саҳна Тиллакори, Улуғбек ва Шердор мадрасалари ўртасидани очиқ майдонда жойлашган. Саҳна атрофлари мўъжаз ҳайкалчалар, рангин чироқлар билан безатилган. Тиллакори мадрасаси пештоқлари, меҳроблар мовий нур таратиб, кишига хуш кайфият бағишлайди. Гўзал кошинлар нафис жилоланади. Мезаналар ичида етти хил ранг камалакдек товланиб, тун қоронғусида ўзгача бир гўзаллик касб этган.

Бошловчилар ўзбек ва инглиз тилларида "Шарқ тароналари" IV халқаро мусиқа фестивалининг "Энг яхши миллий қўшиқ ижроси учун" танловини очиқ деб эълон қиладилар. Инглизчани равон ва бехато гапираётган қиз ўтган йили Самарқанд давлат Чет тиллар институтини битирган Ферузахон Салоҳиддинова. Унинг ёқимли овози ҳам анжуман шукуҳига шукуҳ қўшгандек бўлади.

Биринчи бўлиб, саҳнага австриялик меҳмонлар — Гулай Шахине бошчилигидаги ансамбл таклиф қилинади. Гулайхоним асли турк қизи бўлса-да, Австрияда яшайди. Турмуш ўртоғи Ёзеф ҳам санъаткор. Гулайхоним афғонча, озарбойжонча, эронча, японча қўшиқларни маромига етказиб ижро этади. Чиройли рақси билан томошабинларни сеҳрлайди, нозик қочиримлар қилганида томошагоҳ гувиллаб олқишларга тўлиб кетади.

Саҳнага олмониялик меҳмонлар чиқиб келишади. Дастлаб ўзбек халқ куйи янграйди. Даниел Митхен рубобда бу куйни шундай қиёмига етказиб чаладики, беихтиёр ўйлаб қоласиз: хорижликлар бизнинг миллий қўшиқларимизни, куйларимизни ўрганиб, уни катта завқ билан ижро этаётган, миллий қўшиқчилик санъатимизга дунёда эътибор ниҳоятда ошаётган бир пайтда бизнинг айрим ёш хонандаларимиз шеъри саёз, чучмал ифодалар билан тўлиб-тошган нимарсаларни қўшиқ қилиб куйлаётгани кишини ажаблантиради.

Зардўзи тўн, ироқи дўппи кийган Даниэл Митхен ҳамда зардўзи тўн ва атлас кўйлак кийиб, бошига қирмиз рўмол ўраган Жанин Дагиелнинг дуэти бошланиб кетади:

Қошингни қаро дейдилар,
Қора қош укам ёр-ёр.
Кўрсат қошингни бир кўрайин,
Жон укажоним ёр-ёр.

Одамлар ўринларидан туриб санъаткорларни олқишламоқдалар. Бутун майдон бир тану бир вужудга айланган. Зарбли олқишлар жўрлигида ашула давом этади. Навбат "Хилила ёрим" қўшиғига келгач, энди орқа қаторлар ва дарахтлар ёнида ҳам рақс бошланади. Бир-бирини илк бор кўриб турган одамларни шодлик, мусиқа завқи яқинлаштиради. Улар юз йиллик танишлардек лапар рақсини давом эттирадилар. Сўнг тайванлик меҳмонлар аборигенлар либосида чиқиб, Оролнинг тўрт йирик қабиласи қўшиқларини ижро эта бошлайдилар. Қирғизистон, Белорусия, Қорақалпоғистон, Эрон санъаткорлари ўз маҳоратларини намойиш этадилар.

Томошалар ярим тунга қадар катта завқ-шавқ билан давом этади. Аммо ҳеч кимнинг кеч бўлиб қолди, дея майдонни тарк этгиси келмайди. Ҳар ким ўз завқини яқин дўст-ёри билан ўртоқлашгиси келади. Ниҳоят, фестивал мадҳиясининг юракка яқин садолари янграб, одамлар шодмон тарқала бошлайдилар. Маҳаллий ва хорижлик журналистлар айни шу лаҳзаларда ҳам вақтни бой бермайдилар. Меҳмонлар ва томошабинлар билан гурунгни қизитиб, оқшом шукуҳини оширадилар.

Самарқандга жаҳондаги қирққа яқин мамлакатдан ташриф буюрган санъаткорлар фақат Регистон майдонида бир қур концерт бериш ва ўз санъатларини нуфузли ҳакамлар ҳайъатиға ҳамда меҳмонлар эътиборига ҳавола қилиш билан чекланмайдилар. Улар учун ҳар куни шаҳарнинг Темирйўл туманидаги "Ёшлик" истироҳат боғи, Сиёб туманининг "Яшил театри", Ургут, Самарқанд, Тойлоқ туманларида ҳам очиқ саҳналар ташкил этилган. Бу жойларда ҳам жонли ижро, томошабинлар билан мулоқотлар давом этиб, фестивалнинг файзига-файз қўшаётир.

Самарқанд давлат университетида фестивал доирасида "Шарқ қўшиқчилик санъати: ижод ва талқин муаммолари" мавзуида илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди. Меҳмонлар Самарқанднинг тарихий зиёратгоҳлари, шарқона бозорлари, шу йил Наврўз айёмида ўз эшикларини очган "Суғдиёна" истироҳат боғи ва бошқа диққатга сазовор жойлар билан танишмоқдалар.

Чоршанба куни бўлиб ўтган танлов дастурида томошабинлар Греция, Бангладеш, Миср, Тожикистон, Афғонистон ва Тува республикасидан келган санъаткорларни катта олқишлар билан қарши олдилар. Туваликлар ижросидаги "Энасой", Муҳаммад Рафиқ Хушнуд ижросидаги афғонча "Гул донадона", тожикистонлик хушовоз хонанда Озодахон Ашурова ижросидаги "Жонона" ва бошқа қўшиқлар ҳаммага манзур бўлди. Концерт дастурлари тугаб, улар "Афросиёб" меҳмонхонасига қайтгач ҳам, афғонистонлик ва тувалик санъаткорлар меҳмонхона фойеси ва ҳовлисида ярим тунга қадар ўз санъатларини намойиш этиб, дилларга хушнудлик бағишладилар.

"Шарқ тароналари" IV халқаро мусиқа анжумани ўз ишини давом эттирмоқда.

Мурод АБДУЛЛАЕВ,
Нусрат РАҲМАТ,
Ориф ҲОЖИ

МАДАНИЙ ҲАЁТ

Айни кунларда Сурхондарё вилоят маданият ишлари бошқармаси қошида ташкил этилган "Мустақиллик — 2003" байрам штаби ходимлари вилоятда Мустақиллигимизнинг 12 йиллиги тантаналарини юксак савияда ўтказишга тайёргарлик кўришмоқда. Термиз шаҳридаги вилоят болалар қўғирчоқ театрида байрамнинг ишчи ва ижодий гуруҳи ҳамда бир гуруҳ мутахассислар байрам қатнашчиларининг ижро маҳорати, рақс ва саҳна либосларини кўрикдан ўтказмоқдалар.

* * *

Андижон вилоят мусиқали драма театрида "Ўзбекистон — умумий уйимиз" шиори остида "Дўстлик ва маданият фестивали" ўтказилди.

Фестивалда Андижон вилояти Рус маданият маркази "Славянка" ансамбли, "Фидокорлар" қирғиз ансамбли, Корейс маркази ансамбллари иштирок этдилар. Тадбир сўнгида рақс, якка ашула, фольклор, мусиқа ҳамда тасвирий ва амалий санъат асарлари бўйича ғолиблар аниқланиб, қимматбаҳо совғалар билан тақдирландилар.

Гуларо АБДУЛЛАЕВА

СЎЗ — ФЕСТИВАЛ ҚАТНАШЧИЛАРИГА

Наримон ҲУЖЖАТИ (Австрия):

САМАРҚАНДНИ СЕВИБ ҚОЛДИМ

Наримон ҲУЖЖАТИ: Шимолий Эронда туғилиб ўсган, ҳозир Австрияда яшаб, ижод қилади. Мусиқа назарияси бўйича мутахассис. Унинг тасаввуф, сўфийлик фалсафасига доир асари уч йил аввал олмон тилида чоп этилган. Ҳозир "Шашмақом" мусиқий меросимиз ҳақида китоб ёзмоқда.

Наримон Ҳужжати билан суҳбатимиз унинг Самарқанд ҳақидаги таассуротлари билан бошланди.

— Мен Эронда туғилиб ўсганим учун Марказий Осиё, хусусан, Самарқанд қалбимга ниҳоятда яқиндир. Менинг назаримда, бугунги Ўзбекистон бокира ва бутунлай янги бир дунё. Самарқанднинг ҳавоси тоза, одамлари самимий, тўғрисўз. Табиати эса ниҳоятда сўлим. Бу менга яхши таъсир қилди, кўнглим яйради. Менга қолса, жон деб Самарқандда яшаган бўлардим.

— **Фестивал ҳақидаги фикрларингиз?**

— Фестивал, айниқса, шукуҳли кечмоқда. Ҳар бир миллат вакиллари ўз санъатларини намойиш этмоқда. Фестивалнинг сешанба куни бўлиб ўтган расмий танлови доирасида мен Олмония, Эрон, Ҳиндистон, Қирғизистон ва бошқа мамлакатлар санъаткорларининг куй-қўшиқларини "Регистон" майдонида тингладим. Барча мусиқа асарлари жонли ижро этилгани, фонограммадан фойдаланилмаганлиги йиғилганларга катта таъсир кўрсатди. Мусиқа воситасида миллатлар ва халқлар бир-бирларини англаб, ўзаро яқинлашадилар. Мени умуман олганда, Ўзбекистонда яшаётган турфа халқларнинг тотувлиги, ўзаро иноқлиги ҳайратга солди. Бундан дунёнинг турли бурчакларидаги бошқа халқлар ибрат олса арзийди. Мен бу жиҳат фестивал кунлари яққол намоён бўлаётганини кўриб қувондим. Сизлар бу иноқликни, миллатлараро дўстликни беҳад қадрлайсизлар ва бу билан ҳар қанча фахрлансаларингиз арзийди. "Шарқ тароналари" халқаро мусиқа фестивали ана шу байналмилал руҳиятнинг ёрқин намойишидир.

Оқойи МУРТАЗО ВАРИНШОҲ
(Ҳакамлар ҳайъати аъзоси):

ШАРҚНИНГ БЕБАҲО САНЪАТИ НАМОЙИШИ

— Бисмиллаҳир роҳманир роҳим. Фестивал ташкилотчилари, мезбонлар ва унинг қатнашчиларига ўзимнинг ташаккуримни изҳор қиламан. Ушбу фестивалнинг қадим ва навқирон Самарқанд шаҳрида ўтказилаётганлигидан мамнунман.

Бир мусиқашунос сифатида фестивал Шарқнинг бебаҳо санъати ва маданиятини жаҳонга танитишда муҳим аҳамиятга эга, деб ҳисоблайман. Мен кўплаб халқаро фестивалларда иштирок этганман, ер юзининг гавҳари бўлган Самарқанднинг юрагида жойлашган Регистон майдонида ўтказилаётган ушбу фестивал улардан фарқли ўлароқ жуда жозибалидир. Иншооллоҳ, келажакда ушбу фестивал доирасига театр, кино ва шунга ўхшаш Шарқ халқларининг мислсиз санъати ва маданиятини жаҳон узра кўз-кўз қиладиган соҳалари ҳам қўшилади, деб умид қиламан.

ИСТИҚЛОЛ МУШОИРАСИ

Абдулла ОРИПОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони

МЕН НЕЧУН СЕВАМАН ЎЗБЕКИСТОННИ

Мен нечун севаман Ўзбекистонни,
Тупроғин кўзимга айлаб тўтиё?!
Нечун Ватан дея еру осмонни,
Муқаддас атайман, атайман танҳо?!
Аслида, дунёда танҳо нима бор,
Пахта ўсмайдими ўзга элда ё?
Ёки қуёшими севгимга сабаб?
Ахир қуёшли-ку бутун Осиё.
Мен нечун севаман Ўзбекистонни?
Боғларин жаннат деб кўз-кўз этаман,
Нечун ардоқларкан тупроғини мен
Ўпаман: “Тупроғинг бебаҳо, Ватан”.
Аслида тупроқни одил табиат
Тақсим айлаган-ку ер юзига тенг.
Нечун бу тупроқ деб йиғлади Фурқат,
О, Қашқар тупроғи, қашшоқмидинг сен?!
Хўш, нечун севаман Ўзбекистонни?
Сабабини айтгин десалар менга,
Шоирона, гўзал сўзлардан олдин
Мен таъзим қиламан она халқимга.
Халқим, тарих ҳукми сени ағарда
Мангу музликларга элтган бўлсайди,
Қорликларни макон этган бўлсайдинг,
Меҳрим бермасмидим ўша музларга?
Ватанлар, Ватанлар,
Майли, гулласин,
Боғ унсин мангулик музда ҳам, аммо
Юртим, сени фақат бойликларинг-чун
Севган фарзанд бўлса, кечирма асло!

Хуршид ДАВРОН,
Ўзбекистон халқ шоири

СЕН УМРИМНИНГ ТОНГИСАН!

Мен кўксингга бошимни қўйдим,
Сен чеккан ғам, ҳасратда куйдим.
Суйдим сенинг Оқдарёнгни ҳам,
Ҳамда Қорадарёнгни суйдим,
Эй, қалбимнинг онаси, Ватан!

Сен боболар битган байтдирсан,
Муҳаббатим қўшиб айтурман.
Ўтмишингга йўл солиб гоҳо,
Келажагинг билиб қайтурман,
Эй, қалбимнинг онаси, Ватан!

Сен ўтган йўл — юрагим йўли,
Изтироб ёшлари чўккан йўл.
Боболарим жасоратига
Гувоҳ — алвон қонга чўмган йўл,
Эй, қалбимнинг онаси, Ватан!

Бу йўллардан борурман, қадим
Битиктошлар чиқар қошимга.
Улар сўзин кўчираман жим
Юрагимнинг бужур тошига,
Эй, дардимга дармоним, Ватан!

Исминг айтиб чиқар куртаклар,
Исминг айтиб чиқади қуёш.
Исминг айтар жангчи юраклар
Кураш чоғи тугаса бардош,
Эй, қалбимнинг онаси, Ватан!

Болакайлар қоғоздан ясаб
Оқизган оқ кемачалардай,
Сўлим тонглар, ол тонглар ясан
Оқиб чиқар кечаларингдан.
Сен умримнинг тонгисан, Ватан!

Мен кўксингга бошимни қўйдим,
Сен чеккан дард, ҳасратда куйдим,
Суйдим сенинг Оқдарёнгни ҳам,
Ҳамда Қорадарёнгни суйдим,
Эй, қалбимнинг онаси Ватан!

Усмон АЗИМ,
Ўзбекистон халқ шоири

ВАТАНИНГНИ ЎСТИР...

Бир сўз бор — юксак туғ — ифтихоримда,
Тиригимда — номус, ўлганимда — шаън.
Бир сўз бор — жон унинг ихтиёрида,
Худодай улуғ бир сўз бордир — ВАТАН.

ВАТАН! Тақдирингнинг тоши бемиқдор,
Айтгил, фидо бўлай қайси бир тошга?
Бировнинг дўстлару хорижлари бор,
Менинг хеч кимим йўқ ўзингдан бошқа.

Азиз замондошим, руҳинг — беором,
Аммо ишончингдан зиё таралсин —
Ҳар тонг “Ё ВАТАН!” деб сачраниб уйғон,
Дилингда Қуръондай ВАТАН яралсин.

Шубҳа шайтон иши. Ишонч билан юр,
Ана, боболарнинг собит йўллари...
Аввал ВАТАНингни юрагингда қур,
Сўнг ерга кўчирсин уни қўлларинг.

Ўстир ВАТАНингни боғ каби туйғун.
Ишонгину уни шу азиз ерга —
Ҳушёр бўл, беэга қолдирма бир зум —
Фарзандингдан бошқа ҳеч кимга берма.

Сирожиддин САЙЙИД

БАҒИШЛОВ

Қуёшу ой кеча-кундуз
азал посбони бўлган юрт,
Гўзал Чўлпонларию ҳам
гўзал осмони бўлган юрт,
Сен, эй, шаъни баланду ҳам
баланд айвони бўлган юрт,
Тикилсам гар, севинчдандир,
кўзимдан кетмагай намлар.

Сени мен хасларингдан,
сасларингдан ўрганиб ўсдим,
Чинорлардай сабоғинг,
дарсларингдан ўрганиб ўсдим,
Бешикдан мен сенинг
ҳикматларингга бурканиб ўсдим,
Дилимда Яссавийлар,
Термизийлар ёқдилар шамлар.

Азиз сингилларим янглиғ
ниҳолинг, толларинг ўпсам,
Гулу гулшанлар ичра гул,
гул ичра холларинг ўпсам,
Дилу дилбандларинг айтсам,
асал ҳам болларинг ўпсам,
Менга шул анжуман басдир,
на даркор ўзга ҳамдамлар.

Жаҳон ичра ғараз кўпдир,
ғалат иш кўпу ғулғул кўп,
Ватан танҳо бўлур, гарчи
жаҳонда шоҳу дулдул кўп,
Бу гулшанга бизим янглиғ
келиб кеттувчи булбул кўп,
Ватан, сен мангу бўстонсан,
баётим — сенга шабнамлар.

Саломат бўл, чекан жабру
ғаму оғриқларинг етгай,
Қўлинг етгай жаҳонларга,
қошу киприкларинг етгай,
Ўғил ҳам қизларинг етгай,
йўлу кўприкларинг етгай,
Тилай сенга саодатлар,
хуш айём, мангу байрамлар.

Эшқобил ШУКУР

ҲУРРИЯТ

Тол бешикка гулдай таянган, синглим,
Саҳар-саҳар қушдай уйғонган, синглим.
Ўнг тиззангга ул олиб суяр бўлдинг,
Чап тиззангга қиз олиб суяр бўлдинг.
Тол бешикка тўданалар тақасан,
Тов бошидан сочалалар сочасан.
Уй тўрига улинг қуллуқ бўлсин-а,
Дил тўрига қизинг қуллуқ бўлсин-а.
Қўш бешикка эгиз қамар беланган,
Бешик боғи осмонларга уланган.
От бошида дардим бор, айтиб ўтай,
Элдан ният қарзим бор, айтиб, ўтай:
Худо қабул қилсин, хуш ният бўлсин,
Бошланиш бош давлат Ҳуррият бўлсин.

Рауф СУБҲОН

ЎЗИМНИНГ ЎЗИМ

Ўтар ҳар бир онинг ўтмиш бегумон,
Босар ҳар қадаминг Келажак, инон.
Ернинг ости Осмон, усти ҳам Осмон,
Бизни тупроқ элтар Мангулик томон.

Остонам — Ватану Пешонам — Ватан,
Остонангда қолар қайғурган бу тан.
Тиз чўкиб, пешонам урсам тупроққа,
Мен ожиз зўр бўлиб ҳамд айттум Ҳаққа.

Ўзимни алдамам, бошқа меърож йўқ,
Илож йўқ, кўзларим чорлаяпти Кўк,
Юлдузлар — Жон балққан деразам — кўзим.
Ва менинг Тонг кўрган бор мазам — сўзим.

Сиз унда кўрмассиз Сабрнинг ўзин,
У тилар бу қиммат тўзимга тўзим.
Майлига қил ҳиммат, мен-да бир қаср,
Сабр қилганидай тақводор Аср!..

Шу сабаб Ҳуррият бу — мангу фасл,
Шарқда омон қолган Ўзлигим асл.
Икки дунё юкин тинглар Ер юзи,
Ҳар ишда саф халқим — ўзимнинг ўзим.

Ўтар ҳар бир онинг ўтмиш бегумон,
Босар ҳар қадаминг Келажак, инон!
Ернинг ости Осмон, усти ҳам Осмон,
Бизни тупроқ элтар Мангулик томон.

Эркин ВОҲИДОВ,
Ўзбекистон Қаҳрамони

ВАТАН ИСТАГИ

Бу ватанда бир Ватан
Қурмоқни истайди кўнгил.
Беқафас қушдек ўзин
Кўрмоқни истайдир кўнгил.

Бу Ватан тимсоли бўлса
Тонг қуёши шуълавор.
Шуълалар қўйнида чарх
Урмоқни истайдир кўнгил.

Ул Ватанга байроқ — инсоф
Туғи сарҳад муҳри — меҳр
Сарҳад узра соқчидек
Турмоқни истайдир кўнгил.

Ул Ватан бўйнига занжир
Солмоқ истар кимки боз.
Кўзига нафрат ўқин
Урмоқни истайдир кўнгил.

Ул Ватан елканлари
Маърифат уммонида.
Қиблани имон сари
Бурмоқни истайдир кўнгил.

Бас, етар ёлғон саодат
Ёлғон эрк, ёлғон ватан
Ҳуррият завқини чин
Сурмоқни истайдир кўнгил.

Қутлуғ истиқлол кунида
Эй Ватан, бағрингда шод
Эркин ўғлонинг бўлиб
Юрмоқни истайдир кўнгил.

Асрор МЎМИН

САККИЗИНЧИ МЎЪЖИЗА

Гўзал коинотнинг гултожи инсон
Ер юзин безади кеча-ю кундуз.
Етти мўъжизаси тилларда достон,
Зукий авлодларни лол этар ҳануз.

Миср эҳромлари ўйлаган чоғи,
Онгингда тикланар бехос, баногоҳ:
Ассурия осма ойнаванд боғи,
Сулув Артемида — азим саждагоҳ.

Қаршингда бўй чўзар Зевсга ҳайкал,
Қуёш маъбудаси ундан сарбаланд.
Мавсол мақбарасин эслаган маҳал,
Форос маёғидан кўнгил фараҳманд.

Бироқ саккизинчи мўъжиза ҳам бор,
Ўша мўъжизага фидо жону тан.
Ҳатто камалакдан рангдор, жилвадор,
Ўша саккизинчи мўъжиза — Ватан!

Етти мўъжизага муҳибман мен ҳам,
Саккизинчи учун фидодир жоним.
Бу дунёга келиб топган мўъжизам,
Омон бўл, боқий бўл, Ўзбекистоним!

А.ТЎРАЕВ сурати

Алишер МИРЗАЕВ:

РАНГЛАРНИНГ ЭРКИН ЖИЛОСИ

— Кўз очиб-юмгунча Истиқлолимизга ҳам 12 йил бўлибди. Тарих учун ниҳоятда қисқа бўлган шу вақт ичида юртимизда улкан ўзгаришлар юз берди, десак муболаға бўлмайди. Бугун ҳар бир инсон ўтган вақт мобайнида қилган ишларини сарҳисоб қилмоқда. Мен ҳам юртнинг бир фуқароси, бир рассом сифатида соҳамизга ва ўз ижодимга доир фикр-мулоҳазаларимни ўртоқлашишни ният қилдим.

Истиқлол йилларида тасвирий санъатда сезиларли янгиликлар бўлди. Аваламбор, истиқлол ижодий эркинлик берди, бизга. Ҳар бир ижодкор ўз йўналишини эркин танлаш имкониятига эга бўлди. Илгари рассомлар бир йўналишда, рус реалистик мактабига асосланган ҳолда ижод қилишга мажбур эдилар.

Ижодкор учун энг муҳими — эркинлик. Биз берилган имкониятдан фойдаланиб, миллий анъаналаримизга таянган ҳолда изланишлар олиб бораяпмиз. Миллий изланишлар деганда қадимий урф-одатларимизга эътибор билан қарашни тушунмоқ керак. Хусусан, мумтоз миниатюра санъатимиз, деворий сурат (Афросиёб, Панжикент, Варахша, Болаликтепа суратлари) санъатимизга эътибор билан қараб, чуқурроқ англаш ҳаракатидамиз. Шу асnода, ижодкор сифатида ўзлигимизни англаш жараёни кечаяпти, десам тўғри бўлади.

Бизга Шарқда қадимда рангтасвир бўлмаган, деб сингдиришди. Европа рангтасвири санъат тури сифатида ўргатилди. Ваҳоланки, қадимда ривожланган миниатюра санъатимиз бизнинг рангтасвиримиз асосини ташкил этади.

Истиқлол йилларида жаҳон тасвирий санъатини ўрганиш ва ўзаро алоқалар ривожланди. Ҳозирги кунда рассомларимиз миллий рангтасвирни кашф этишни бошдан кечирмоқдалар. Шу асnода бизда миллий миниатюрамиз билан бир қаторда, дунё рангтасвир анъаналарини сарҳисоб қилиш имконияти пайдо бўляпти.

Дунё ва рус рангтасвир санъати уч ўлчамли тасвир билан чизилади. Биз ўз одатимиздан келиб чиқиб, икки ўлчамлисини ихтиро қилаяпмиз. Улар ўртасидаги фарқ шундаки, икки ўлчамли тасвирда бўшлиқ қисқароқ бўлади ёки умуман бўлмайди. Тасвирдаги бўшлиқ тушунарсизликни кучайтириб, томошабинни толиқтиришга олиб келади.

Мустақилликдан кейин рангтасвиримиз сиёсий вазифалардан бирмунча чекланди. Аслида ҳам санъат гўзаллик тимсоли. Гўзалликни мажбурлаб яратиб бўлмайди. Эътибор берсак, илгари ҳар бир картинада сиёсатнинг қайсидир жиҳати сезилиб турарди. “Тракторчининг овқатланиши” каби асарлар шулар жумласидан.

Шуни ҳам айтиш жоизки, Камолиддин Беҳзод номидаги миллий рассомлик ва дизайн институтида Миниатюра ва ҳаттотлик кафедраси очилди. Ҳозирги кунда кафедра қошида рангтасвир ижодий устахонаси фаолият кўрсатаяпти. Бу устахона қайсидир маънода миниатюра санъатимиз истиқболини кўзловчи маскан. Тўғри, миниатюра санъати 30-йилларда тикланган эди. Лекин ижодий нуқтаи назардан боши берк кўчага кириб қолгандек кўринарди. Нега деганда, аксарият миниатюрачилар XV — XVI аср миниатюрасини кўчириб, саёз асарлар яратиш билан овора бўлдилар. Биз XVI аср миниатюрасини тўғридан-тўғри XXI асрга олиб киролмаймиз. Ижодий устахонанинг вазифаси қадимги миниатюрамизга таянган ҳолда, замонавий миниатюрани кашф этиш.

Мустақилликдан кейин яратилган асарларимизни кузатган киши ёрқинликни, кўзни қувонтирувчи жозибали рангларни илғайди. Дилга ёруғлик бағишлайдиган чизгилар тасвирий санъатимиз асосини ташкил этиб бормоқда. Бу эса, шубҳасиз, ўзбек тасвирий санъатининг ёрқин келажагидан далолат беради.

Улуғ айём — Мустақилликнинг ўн икки йиллиги тантаналари арафасида Ўзбекистон Бадиий академияси марказий кўргазмалар залида самарқандлик рассомларнинг “Афросиёб ёғдулари” номли кўргазмаси очилди. Унда таниқли рассом, ҳайкалтарош ва графикачи Аслиддин Исаев, Тўлаган Ёрқулов ва Нуриддин Калоновнинг асарлари намойиш этилаётир. Шу муносабат билан мухбиримиз Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган маданият ходими, Бадиий академиянинг Самарқанд бўлими ижодий уюшмаси раиси Нуриддин Калонов билан учрашиб, суҳбатлашди.

Нуриддин КАЛОНОВ:

ИЛҲОМ МАНБАИ

— Истиқлолнинг ижодингизга кўрсатган таъсири ҳақида билмоқчи эдик.

— Ижодимнинг энг фаол даври мустақиллик йилларига тўғри келади. Мустақиллик берган имконият туфайли ўз асарларим билан турли халқаро кўргазмаларда қатнашиб, қатор мукофотлар билан тақдирландим. Масалан, ўтган йили АҚШнинг Филадельфия штатида шахсий кўргазмам бўлиб ўтди. Бунда мен Наврўз ва миллий урф-одатларимиз акс этган асарларимни намойиш этдим. Ишонасизми, асарларимга қизиқиш шундай кучли бўлдики, мен бу ҳақда тасаввур ҳам қилмаган эдим. Кўргазмага жуда кўп одам келди. Шундан билдимки, америкаликларда шарқона услубда ишланган расмларга қизиқиш кучли экан. Аминманки, томошабинларда ўзбек халқи, ўзбек маданияти ҳақида яхшигина таассуротлар туғилди. Мени махсус диплом билан тақдирлашди.

Мустақиллик боис ижодкорларга эътибор кучайди. Ижод учун барча шарт-шароитлар яратилди. Мана шу ғамхўрликлардан илҳомланиб, эркин ижод қилиб, муваффақиятларга эришдим.

Собиқ иттифоқ даврида рассомлар “фаровон ҳаёт”, “партияга муҳаббат” каби мавзуларда асарлар яратишарди. Қайсидир маънода шунга мажбур ҳам эдик. Кечагидай эсимда, пахтазорда ўзбек қизининг этакда пахта кўтариб кетаётгани акс этган асарим бўлар эди. Суратдаги тасвирланган этак катта ва оғир, қизнинг эса чарчагани кўриниб турарди... Хуллас, бу асарим ўтмади. Табиийки, агар этакни кичикроқ ишлаб, қизнинг юзида табассум акс эттирганимда, асарим кўргазмада намойиш этиларди.

Бугун рассомларимизнинг истаган мавзуда ижод қилишаётгани, кўргазмаларда хоҳлаган асари билан қатнашаётгани ғоят қувонарли ҳолдир.

— Ҳозирги пайтда ёш истеъдодларга, жумладан, самарқандлик ёш мусаввирларга бўлган эътиборни қониқарли, деб ўйлайсизми?

— Ёшлар бизнинг келажагимиз экан, улар орасидан истеъдодлиларини топиб, етук санъаткор қилиб тарбиялаш, бизнинг вазифамиздир. Ўзим Самарқанд Архитектура қурилиш институти дизайн кафедрасида доцентман. Очиғини айтсам, ёшларимиз орасида санъатга иштиёқи борлари камчил. Хусусан, бизнинг дизайн факултетимизда ҳали ўзи таълим олаётган соҳа ҳақида тўлиқ тасаввури бўлмаган ёшлар бор. Баъзан бу ниманинг оқибати экан, деб ўйлаб қоламан.

Вилоятимизнинг Жума шаҳрида Бадиий академиянинг Самарқанд вилояти санъат лицейи жойлашган. Бу лицейда кўп туманлардан болалар келиб таҳсил олишади. Менимча, лицейни Самарқандга, вилоят марказига кўчириш зарур. Агар бундай лицей шаҳарда бўлганида, бутун вилоятдан истеъдодли ёшлар саралаб ўқитилар эди. Қолаверса, Самарқандда яхши мураббийлар ҳам топилади. Бу масала бўйича вилоятнинг юқори ташкилотларига қилган мурожаатимиз ҳозирча жавобсиз қолаётир.

Албатта, ҳар бир соҳанинг ўзига яраша қийинчиликлари, камчиликлари бўлади. Буни ўз ижодимда ҳам ҳис этиб тураман. Бироқ санъат фидойиликни талаб этишини дилга туккан мусаввир, албатта, ижоднинг машаққатларидан чўчимайди. Айни дамда баъзи бир рассомларимиз буюртмалар билан ўралашиб, жўн суратлар ишлаш билан чекланиб қолаётгани ачинарли ҳол, албатта.

— Ижодкорларга, газетамиз муштарийларига тилакларингиз.

— Биз учун Ватан нечоғли муқаддас бўлса, Истиқлолимиз қадр-қиммати ҳам шу қадар улуғдир. Унинг дахлсизлигини кўз қорачиғидек асраш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир. Ҳамкасбларимиз, севимли газетамиз муштарийлари қалбини, онгини ана шу масъулият ҳеч қачон тарк этмаслигини истайман.

Фарҳод МАҲКАМОВ суҳбатлашди.

МУСТАҚИЛЛИК МЕНИНГ ТАҚДИРИМДА

Улуғ айём арафасида яна бир заҳматкаш ижодкор, Сурхон кенгликларининг бетакрор завқи билан қаламини нурлантирган ҳассос шоир Шафоат Раҳматуллаев Президентимиз Фармонига асосан “Эл-юрт ҳурмати” ордени билан тақдирланди. Биз камтар ва камсуқум, умр мазмунини ижодда деб билган ва англаган дўстимиз билан сим орқали боғландик. Шоирнинг руҳи тетик, кайфияти баланд эди. У бундай юксак мукофот учун Президентимиздан, истиқлолимиздан юз бора миннатдор эканлигини таъкидлади. Энг муҳими, адабиётнинг ҳам йўли равон бўлиб, аҳли қалам меҳнати эъзозланаётганидан қувонди. Биз шоирнинг қуйидаги дил сўзларини телефон орқали ёзиб олдик:

Шафоат РАҲМАТУЛЛАЕВ:

ИЖОД МИЛЛАТ МАВҚЕИНИ БЕЛГИЛАЙДИ

— Айни дам қувончим чексиз. Энг муҳими, фарзандларим, ёру дўстларим олдида юзим ёруғ, кайфиятим хуш. Очиғи, инсон учун ўз меҳнати самарасини кўришнинг қувончи беқиёс бўларкан. Адабиёт кўнгил иши. Лекин тоза кўнгил билан ижод қилсанг, халқ ва миллат дарди, Ватан юки ёзганларингда акс этиши табиий. Мен оддий бир қаламкаш сифатида виждоним буюрганини истеъдодим қамровича қоғозга туширдим. Халқдан куч олдим. Элга суяндим. Юрт тупроғи илдизимга қувват бўлди. Ҳаммасидан гўзали истиқлолга эришганимиздан сўнг инсондай эркин яшаш бахтига эришдим. Қулликда, мутеликда одам фарзанди ўзининг одам эканлигини ҳам унута бошлайди. Озодлик бизга инсонийликни қайтариб берди.

Энди мен каби ижодкор учун бутун бир халқни, миллатни, улкан бир давлатни озод кўрмоқдан ўзга олий саодат бўлиши мумкинми? Йўқ, асло!

Куни кеча халқимизнинг буюк тарихи, маданий мероси ҳақида сўз юритсак, тобелик занжирини бўйнимизга боғлаган, ҳатто онгу шууримизни ўз мафкураси билан заҳарлаган истибдодчилар совуқ илжайиб кулишарди. Бу дегани — сен ер юзида ҳеч ким эмассан, дегани. Бу дегани — сенинг келажагинг йўқ, дегани. Бу дегани — сен миллат деган сўзга даъвогарлик қилишга ҳаққинг йўқ, дегани билан баробар.

Куни кечаги шундай аҳволимизни эсласам, юрагим куйиб кетади. Ичимда олов ўралайди. Бугун кўнгилни кенг қилиб, бошни тик қўйиб, тилни алангада чархлаб ёзадиган пайт. Энг муҳими, эркин сўз айтиш ҳуқуқига эгамиз. Ўз маҳоратимизни қай даражада кўрсатиб қўйиш эса истеъдодимизга боғлиқ. Тўғриси, уни сўпоқ, буни ўпоқ деб майда-чуйда қийинчиликларга ўралашиб ётиш ижодкор учун, менинг назаримда, анча ачинарли ҳолат.

Элнинг асрий орзуси — озодлик моҳиятини очиб бериш орқали биз ўз авлодимиз, келажагимизни тарбиялаймиз. Келажаги тарбияли миллатнинг эса адабиётга, қайси мавзуда бўлишидан қатъи назар адабий асарларга эҳтиёжи юксак бўлади. Бугун мана шу маърифий ҳолат учун шарт-шароит яратилди.

Ҳар бир кун сўз орқали тарихда муҳрланади. Бугуннинг қиёфаси эртанги авлодларга ўз келажагини белгилаши учун ҳам ҳақиқат мезони бўлиб хизмат қилади. Энди ҳозирги жараёнларни айтадиган бўлсам, ҳар бир зиёли, ёзувчи ва шоир миллат мавқеини белгилайдиган даражада ижод намуналарини яратиши керак. Ҳақиқий ижод сарҳад билмайди. Адабиёт юрт ва миллат шаънини дунёвий аҳамиятга молик нуқтага олиб чиқади.

Бахшилари кўп ва хўп, чавандозу полвонлар, алпу алпомишлар, нурчеҳра ойбарчинлар юрти бўлган Сурхонда яшаб, қўлидан келганча ижод қилаётган мен каби бир шоирнинг йўқлаганларинг учун бошим осмонга етди. Энг аввало муҳтарам Юртбошимизнинг фармонлари билан шундай мукофотга лойиқ кўрилган эканман, мен буни барча адабиёт аҳлига нисбатан ҳурмат ва эътибор, иззат-икром намунаси, деб биламан.

Адабиёти гуллаган юрт боғу бўстон бўлади.

Халқимизнинг бахт-саодати, иқболи учун ҳамиша маънавий ёруғлик руҳиятимизни тарк этмасин.

Мана, уч йилдирки, август ойининг охирларига келиб, ўзбек санъати оламида янги-янги ниҳоллар бўй кўрсатганча, катта санъат йўлининг умид пиллапоялари узра юксалмоқдалар. Бу йил ҳам шундай бўлди, ҳатто ҳар йилгидан-да шукуҳли, тантанавор бўлди. Президентимиз томонидан таъсис этилган "Ниҳол" мукофотининг топширилиш маросими энг нуфузли тадбирлардан бирига айланаётгани ҳали асосий тантаналар бошланмасданоқ сезилиб турди.

"НИҲОЛ" МУБОРАК БЎЛСИН!

"Халқлар дўстлиги" саройи байрамона кайфиятдаги санъат мухлислари, турли ёшдаги томошабинлар билан лиқ-лиқ тўлди. Барча, айниқса, ёшлар тенгдошларининг саҳнада пайдо бўлишини сабрсизлик билан кутдилар. Ҳамманинг нигоҳида интиқлик ва савол аломати: "Ниҳол" бу йил кимларга насиб этаркин?" Тантанавор мусиқа садолари остида юздан зиёд номзодлар ичидан саралаб олинган йигирма икки киши саҳнага таклиф этилди. Кейин учта — анъанавий, академик ва эстрада йўналишлари бўйича танланган номзодлар ўз маҳоратларини намойиш этдилар. Бу йўналишдаги барча номзодларнинг миллий куй-қўшиқларни, мақом ва халқ ашулаларини севишлари, овоз имкониятларининг бойлиги, ижро услубларининг ўзига хослиги кишини ниҳоятда қувонтиради. Конвертлар очилиб, "Ниҳол"нинг анъанавий йўналишдаги совриндорлари — **Дилнура МИРЗАҚУЛОВА** ва **Гулзода ХУДОЙНАЗАРОВА**нинг номлари эълон қилинганда, гулдирос қарсаклар янграиди. Ҳар икки хонанда ижросидаги мумтоз қўшиқлар дилларга ором бағишлади. Агар Дилнура 1995 йилдан буён "Дуторчи қизлар" дастасида хонандалик қилиб келаётган бўлса, Гулзода Ўзбекистон давлат Консерваториясининг III курс талабаси. Ҳар иккovининг репертуари ҳавас қиларли. Д.Мирзақулова ижросидаги "Доғман", "Оҳким", "Ёлғиз", "Бир келиб кетсун", Г.Худойназарова ижросидаги "Самарқанд ушшоғи", "Феруз 1", "Мўғулчаи дугоҳ" каби мумтоз мусиқамиз дурдоналари аллақачон мухлислар қалбидан жой топиб улгурган.

Сўнгги йилларда кўплаб ёш истеъдодлар жаҳонда ўтаётган нуфузли халқаро танловларда совринли ўринларни қўлга киритиб, йирик мусиқашунослар ва жаҳон мусиқа жамоатчилигининг эътирофига сазовор бўлмоқдалар. Пианиночи **Лола РАСУЛОВА** ана шундай моҳир созандалардан биридир. У 1997 йили Парижда ўтган танловда I даражали диплом олган бўлса, 2000 йили АҚШнинг Нью-Жерси-Филаделфия шаҳрида "Моҳир ижрочи" совринини, худди шу йили Женева (Швейцария) консерваториясининг "Йилнинг энг яхши аккомпаниатори" совринини қўлга киритган.

Гулнор АЛТЖОНОВА Алишер Навоий номидаги опера ва балет академик катта театрида иш ўрганувчи. У республика миқёсидаги танловларда муваффақиятли қатнашган. Ўтган йили Назира Аҳмедова номидаги аёл хонандалар республика танловида 2-ўринга сазовор бўлган эди. Хонанда дастурида жаҳон опера санъати дурдоналаридан намуналар бор.

Ана шу икки истеъдод — созанда Л.Расулова ва хонанда Г.Алтжонова академик ижро йўналишида "Ниҳол" мукофотига сазовор бўлишди.

"Ниҳол" мукофотини эстрада йўналишида қўлга киритган хонандаларга ҳавас қилса арзийди. Чунки бу йўналишдаги баҳс кескин бўлди. Номзодлар ҳам кўп, муҳими, уларнинг ҳар бири аллақачон мухлислар орттириб улгурган, ўз йўналишига эга бўлган хонандалардир. Назаримизда, ҳайъат аъзоларига ҳам бу йўналишда мукофот эгаларини аниқлаш осон кечмаган кўринади. Буни ҳар бир хонанда ва гуруҳнинг номи эълон қилинганда, қарсак чалиб олқишлашларидан ҳам билса бўлади. Номзодларнинг ҳар бири "Ниҳол"га арзийди. Лекин бу гал эстрада йўналишида "Ниҳол" 19 ёшли **Оксана НЕЧИТАЙЛО**га насиб этди. Эстрада жамоалари дирекцияси хонандаси, консерватория талабаси О.Нечитайло "Соғлом авлод" фестивали, "Садо — 99", "Офарин" танловлари орқали кўпчиликка танилиб қолган. Айниқса, Мустақиллик ва Наврўз байрамларидаги чиқишлари санъат шинавандалари олқишига сазовор бўлган.

Тошкент Санъат институтининг талабаси **Адҳам СОЛИЕВ**нинг "Ўзбегим қизлари", "Дўстларим", "Юзлари ширмон", "Онажон", "Қашқар сойи сой ўлан" каби қўшиқларини тингловчилар яхши биладилар. У 2002 — 2003-йилларда "Умид юлдузлари" фестивалларининг ғолиблигини қўлга киритган. Бу хонанданинг "Ниҳол" мукофоти билан тақдирланиши унинг истеъдодига берилган муносиб баҳодир.

"Томоша" болалар театри кўплаб ёш истеъдодларнинг бўй кўрсатишида катта ўрин тутди. "Ниҳол"нинг яна бир эгаси **Дилноза МИРЗАХЎЖАЕВА** ҳам ана шу даргоҳдан учирма бўлган. Мухлислар уни "Умид юлдузлари" фестивали, "Азиз она юртим наволари" танловлари орқали яхши танийдилар. Шу куни унинг ижросида янграган "Ҳаёт этади давом" қўшиғи ҳам саройга йиғилган аксарият томошабинлар қалбидан жой олди, десак муболаға бўлмайди.

Назаримизда, **Исроил САИДУМАРОВ** ижросидаги "Деразалар қарама-қарши" қўшиғини билмаган ёш мухлис топилмаса керак. Унинг овозидаги ўзига хос лирик тебранишлар, ёқимли қочиримлар шу куни ижро этган "Райҳон" қўшиғида ҳам яққол сезилиб турди. Унинг "Ниҳол" мукофотига сазовор бўлиши янги изланишларга чорлайди, деб умид билдирамиз.

"Ниҳол" совриндорларидан бири — **"САҲАР" гуруҳи (Анвар Жўраев, Бобир Ҳайдаров)** ўзининг илк "Ёмғир" деб номланган қўшиғи биланоқ эстрада санъати ихлосмандлари ўртасида шуҳрат қозонганди. "Тарона — 2001", "Тарона — 2002" каби тадбирларда қатнашган гуруҳ айни кунларда репертуарини бойитиш борасида изланмоқда.

Конверт очилиб, **Самандар ҲАМРОҚУЛОВ**нинг номи ўқилганда эса бино олқишлардан гўё титраб кетди. Ҳали ёш бўлишига қарамай, 4та мусиқий албом чиқариб, кино соҳасида ҳам истеъдодини намойиш қилишга улгурган бу йигитдаги куч-ғайрат, шижоат кўп нарсадан далолат бериб турибди. "Ниҳол" мукофоти Самандарни янги изланишлар сари чорлайди, зиммасидаги масъулият юкини орттиради, деб ўйлаймиз.

"Ниҳол" мукофотига шу куни сазовор бўлган барча ёш истеъдодлар учун ҳукуматимизнинг, халқимизнинг эътиборидан, умидидан нишонадир. Тантанали тақдирлаш маросимида сўзга чиққан Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари, "Ниҳол" мукофотига тавсия этилган номзодларнинг ижодий ишларини кўриб чиқувчи кенгаш раиси Ҳ.Кароматов ҳам мамлакатимизда ёшларнинг ҳар томонлама етук инсон бўлиб вояга етиши ва истеъдодининг рўёбга чиқиши борасида тинимсиз ғамхўрлик кўрсатиб келинаётганини таъкидлади. Президентимиз ташаббуси билан таъсис этилган "Ниҳол" мукофоти бу ғамхўрлик ва эътиборнинг яна бир ёрқин намунасидир.

Гулчеҳра УМАРОВА

Пўлат ХОЛИҚОВ

Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси аъзоси, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист, композитор Пўлат Холиқов шу йил 21 августда 76 ёшда вафот этди.

П.Холиқов 1927 йили Қўқон шаҳрида, ишчи оиласида дунёга келди. 1942 — 1946-йилларда Москва, Киев ҳарбий қисмларида тарбияланди, оркестр таркибида созандалик қилди. Сўнгра Москва консерваториясининг ҳарбий дирижёрлик факультетини тугаллади. 1960 — 1966-йилларда Тошкент давлат консерваториясида композиция ихтисослиги бўйича профессорлар Б.Надеждин ва Г.Мушел синфларида таҳсил олди.

Композитор П.Холиқов турли жанрларда кўплаб асарлар яратди: симфониялари, турли оркестрлар учун концертлари, поэмалари, увертюралари, эстрада-симфоник оркестри учун ёзган асарлари шулар жумласидандир.

П.Холиқов дамли чолғулар мусиқаси ривожига катта ҳисса қўшди. Айниқса, композитор яратган ва қайта ишлаган "Фарғона", "Аскарий", "Жонажон Қўқон", "Муборакбод" каби маршлар миллийлиги ва жозибадорлиги билан ажралиб туради.

П.Холиқов етакчи дирижёр, билимдон ташкилотчи ва моҳир педагог сифатида ҳам кенг жамоатчиликка танилди. 1962 йилдан Тошкент давлат консерваториясида ўқитувчи сифатида иш бошлаб, бўлим бошлиғи, ўқув ишлари бўйича проректор, факултет декани лавозимларида ишлади, сўнгги йилларда Тошкент давлат маданият институтида профессор сифатида ёш кадрларга дирижёрлик маҳорати ва оркестр синфларида таълим бериб келди.

Ажойиб инсон, заҳматкаш ижодкор, меҳрибон устоз Пўлат Холиқовнинг ёрқин хотираси қалбларимизда ҳамиша сақланиб қолади.

Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси ва Адабиёт жамғармаси уюшма аъзоси, уюшманинг Жиззах вилояти бўлими масъул котиби Туроб Мақсудга ўғли

Умид МАҚСУДОВнинг

бевақт вафот этгани муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

Душанба 1.09

«Ўзбекистон» телеканали

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллиги кунига бағишланган узлуксиз теледастур.
Байрамингиз муборак, азиз юртдошлар!
«Ўзбекистон» телеканали Сиз муҳтарам томошабинларни Ўзбекистон Республикаси Мустақиллигининг 12 йиллигига бағишлаб тайёраланган ранг-баранг кўрсатувлар, клиплар, фильмларни томоша қилишга таклиф этади.
Қадрли томошабинлар Сиз шу куни «Ассалом, Ўзбекистон!», «Таҳлилнома» дастурларининг байрам сонларини, юртдошларимиз ҳамда хорижлик меҳмонларнинг байрам. табрикларини, Мустақиллик байрамларида ижро этилган қўшиқлар ва айнан байрам кайфияти учун ёзиб олинган аския, телеўйинлар, пойтахт сайлгоҳлари, майдонларидан репортажларни кўриб маданий ҳордиқ чиқаришингиз мумкин. Шунингдек, «Обод уйда пок одамлар яшайди», «Мустақиллик иншоотлари». кўрсатувларида ҳам жонажон Ватанимизда 12 йил мобайнида амалга оширилган бунёдкорлик ишлари тўғрисида ҳикоя қилинади. «Болалар сайёраси»да эса «Олтин тож» ўз соҳибини кутади. Шоирларнинг энг азиз, энг улуғ байрамимизни мадҳ этувчи шеърлари билан танишасиз. Миллий-маданий марказлардан Мустақиллик байрами. шодиёналари ҳақида тайёрланган кўрсатувлар эътиборингизга ҳавола этилади.
Ўзбекистоннинг 12 йилда жаҳон ҳамжамиятида тутган ўрни, иқтисодий-сиёсий алоқалари ҳақида шарҳловчиларнинг чиқишлари ҳам Сизни бефарқ қолдирмайди. деб ўйлаймиз.
«Ўзбекистон» телеканалида илк бор «Ўзбеккино» маҳсулоти «Ойижон» номли бадиий фильм намойиш этилади.
Байрамингиз кўнгилли ўтсин, азиз телетомошабинлар!
Истиқлолимиз абадий бўлсин!

«Ёшлар» телеканали

9.40 Энг азиз, энг муқаддас байрам!
7.00 «Мунаввар тонг». Информацион дам олиш дастури.
9.00 «Давр» ҳафта ичида.
9.35 ТВ – анонс.
9.40 «Янги авлод» студияси: Катта танаффус, Бахтли болалик.
10.15 Чемпион сирлари.
10.35 «Шарқ тароналари» фестивалининг тантанали очилиши (ёзиб олинган)
11.55 Энг азиз, энг муқаддас байрам!
12.00 Маслаҳат.
13.10 Ёшлар овози.
13.30 Ҳандалак плюс.
13.35 «Остона». Телевизион бадиий фильм 3-қисм.
14.20 «Янги авлод» студияси: Биринчи қўнғироқ, «Янги авлод» почтаси.
14.55 ТВ - анонс.
15.00 Давр. Махсус сони.
15.15 «Остона». Телевизион бадиий фильм 4-қисм.
16.10 Ҳандалак плюс.
16.15 Кўрсатувлар дастури.
16.20 «Алпомиш». Бадиий фильм 1-қисм.
17.35 Энг азиз, энг муқаддас байрам!
17.40 «Алпомиш». Бадиий фильм 2-қисм.
18.55 «Ниҳол-2003» мукофотларининг топшириш маросимидан ёзиб олинган мусиқий дастур.
20.45 «Заковат» интеллектуал ўйини.
22.00 Давр.
22.30 ТВ – анонс.
22.35 Юлдуз Усмонова куйлайди.
23.05 «Салом, шодлик, салом, ғам!» Бадиий фильм.
2.00 – 2.05 Хайрли тун.

«Тошкент» телеканали

17.20 «Ўзбектелефильм» студияси намойиш этади: «Томоша».
17.45 «Спорт ва болалар».
18.05, 20.40 «Экспресс» телегазетаси.
18.10 «Халқ саломатлиги йўлида».
18.30, 20.00, 20.45, 21.30 «Пойтахт».
18.50 «Табриклаймиз-қутлаймиз».
19.10 «Фаровонлик бекати».
19.50 «Тошкент фавворалари». Телевизион фильм.
20.25 «Avto-news».
21.05 «Ханда дўкони».
21.55 Кинонигоҳ. «Ёр-ёр».

«Халқаро» телеканал

БИРИНЧИ КАНАЛ.
6.30 – 8.00.
16.35 «Вести».
16.45 «Бинафша».
17.05 «Евроньюс» янгиликлари.
БИРИНЧИ КАНАЛ.
17.25 «Ҳазил кетидан ҳазил». Ҳажвий кўрсатув.
18.00 «Ишонч ва муҳаббат замини». Сериал.
19.00 «Мени кутгил».
20.00 «Время».
20.30 «Икки тақдир». Сериал.
ЎзТВ-IV.
21.40 «Бизнес ревю».
21.45 «Спорт масканларида».
22.00 В. Спиваков Тошкентда.
22.25 Кинематограф. «Қочоқ келин». Бадиий фильм.
00.10 «Ахборот».

Сешанба 2.09

«Ўзбекистон» телеканали

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 Газеталар шарҳи.
8.55 «Алпомиш». Мультфильм.
9.15 «Мувозанат».
9.35 «Спортимиз фидойилари».
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
10.05 «Кичкина малика». Бадиий фильм.
11.30 «Ўзбекистон ва жаҳон».
11.50 Мусиқий танаффус.
12.05 «Нўхат полвон», «Олтин мих». Мультфильмлар.
12.25 «Адабий жараён».
12.45 Болалар учун. «Ёш юлдузлар».
13.05 «Аския».
13.20 «Шарқ тароналари» фестивалининг ёпилиши.
14.10 Кундузги сеанс: «Индаба». Телесериал.
15.00, 16.15 ТВ анонс.
15.05 «Халқнинг кўнгли». Ижодкор ва томошабинлар учрашуви.
15.35 ТВ клип.
15.45 «Саргузаштлар ороли». Телешоу.
16.20 Болалар учун. «Қўшиғим - жон қўшиғим».
16.55 «Ватанимга хизмат қиламан».
17.55 ТВ маркет.
18.10 «Ўзбектелефильм» намойиши: «XX1 аср ўзбек театри». Премьера.
18.40 Репортаж.
18.50 «Олтин бешик».
19.10 «Тафсилот».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Истеъмолчи».
21.25 «Ўзбекистон» телеканалида илк маротаба: «Камила». Телесериал.
21.55 «Ифтихор».
22.15 «Келин-куёв». Телешоу.
23.05 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали

17.00 Жаҳон жуғрофияси.
17.50 «Янги авлод» студияси: «Томир», «Дунё ва болалар».
18.30 Ёшлар овози.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 Давр.
19.35 «Давр»- интервью.
19.50 ТВ - анонс.
19.55 Мусиқий лаҳзалар.
20.05 Сув – ҳаёт манбаи.
20.15 Дийдор.
20.35 ТВ - адвокат.
20.45 «Гвадалупе». Телесериал.
21.30 Қишлоқдаги тенгдошим.
21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ёшлар» телеканалида спорт дастури: 1.Нокаут, 2.Теннис.

«Тошкент» телеканали

17.10 Кўрсатувлар тартиби.
17.20 TTVда сериал. «Ақлдан оздирадиган ўйинлар».
17.50 Хориж хабарлари (рус)
18.00, 21.20 «Экспресс» телегазетаси.
18.05 «Ҳимоя».
18.30, 20.00, 21.50, 22.45 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 Табриклаймиз-қутлаймиз».
19.05 Хориж хабарлари.
19.15 TTVда сериал. «Айрилиқ азоби».
20.25 «Муқаддас пойтахт». Телевизион фильм.
21.25 «Ҳамшаҳарлар».
22.05 TTVда сериал. «Эдемга қайтиш».
23.05 Кинонигоҳ. «Ошиқу бекарор».
00.35-00.40 Хайрли тун, шаҳрим.

«Халқаро» телеканал

6.30 – 8.00.
16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Вести».
16.45 «Жаҳон рақслари».
17.05 «Евроньюс» янгиликлари.
БИРИНЧИ КАНАЛ.
17.25 «Ҳаммаси у ҳақида».
18.00 «Ишонч ва муҳаббат замини». Сериал.
ЎзТВ-IV.
18.55 «Дилбарлар, жигарбандлар». Сериал.
19.35 «Дунёнинг янги мўъжизалари».
БИРИНЧИ КАНАЛ.
20.00 «Время».
20.30 «Икки тақдир». Сериал.
ЎзТВ-IV.
21.40 «Бизнес ревю».
21.45 «Х-Спорт».
22.05 «Хроника».
22.15 «FCN Ўзбекистон янгиликлари» (Инглиз тилида)
22.25 «Ахборот».
23.00 Кинематограф. «Какку уяси узра парвоз». Бадиий фильм.
1.05 «Тунингиз осуда бўлсин!»

Чоршанба 3.09

«Ўзбекистон» телеканали

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 , 17.55 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
9.00 «Қушлар ҳақида ҳақиқат». Ҳужжатли фильм.
9.50 Мусиқий танаффус.
10.00, 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
10.05 «Тафсилот».
10.20 «Шайтон бола». Бадиий фильм.
11.30 «Олтин бешик».
11.50,13.50 ТВ клип.
12.05 «Ифтихор».
12.25 , 15.00, 16.25 ТВ анонс.
12.30 «Меҳрибон тулки». Мультфильм.
12.50 «Довонлар оша».
13.10 «Ўзбекистон Ватаним маним».
13.30 «Истеъмолчи».
14.10 Кундузги сеанс: «Индаба». Телесериал.
15.05 Куйла, ёшлигим».
15.25 «Ягона оилада».
15.55 «Камила». Телесериал.
«Болалар сайёраси»:
16.30 1. «Туғилган кун». Теленовелла. 2. «Қизиқарли учрашувлар». 3. «Покахонтас». Мультсериал.
18.10 «Қалбга яқин қўшиқлар».
18.30 «Умид». Телелотерея.
18.55 Репортаж.
19.05 «Ажаб саодат эрур».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 «Юзма-юз».
20.30 «Ахборот».
21.05 Санъат усталарининг концерти.
21.25 «Ўзбекистон» телеканалида илк маротаба: «Камила». Телесериал.
21.55 ТВ клип.
22.05 Футбол. Ўзбекистон чемпионати. «Пахтакор»-«Машъал».
22.55 «Ахборот-дайжест».
23.15 «Ёмғир одами». Бадиий фильм.

«Ёшлар» телеканали

7.00 «Мунаввар тонг». Информацион дам олиш дастури.
9.00 Давр.
9.15 ТВ - анонс.
9.20 Тонгги сериал: «Дарбадарлик». Бадиий фильм 1-қисм.
10.05 ТВ - адвокат.
10.10 «Янги авлод» студияси: «Томир», «Дунё ва болалар».
10.50 «Давр» - интервью.
11.05 Ёшлар овози.
11.25 «Гвадалупе». Телесериал.
12.05 Дийдор.
12.25 Биринчи қўнғироқ, «Янги авлод» почтаси.
13.00 Давр.
13.10 «Анпанман». Мультсериал.
13.35 «Шарқ тароналари» фестивалининг тантанали ёпилиши (ёзиб олинган)
15.15 ТВ - анонс.
15.20 Ёшлар телеканалида спорт дастури: 1 Нокаут. 2 Теннис.
16.20 Қишлоқдаги тенгдошим.
16.40 Сув – ҳаёт манбаи.
16.50 Ғазал соғинчи.
17.10 «Момо ер». Маърифий фильм 3-қисм.
17.35 Кўрсатувлар дастури.
17.40 «Янги авлод» студияси: Оқ кабутар, Болалар шеърияти.
18.10 «Баджаҳл Бамбр». Мультфильм.
18.20 «Умр дафтари» туркумидан: «Рамз Бобожон». Видеофильм 1-қисм.
18.35 ТВ – анонс.
18.40 Каталог.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 Давр.
19.35 «Зинама-зина» телеўйини.
20.00 Спорт - лото.
20.10 Мусиқий лаҳзалар.
20.15 Ёшлар овози.
20.35 ТВ - адвокат.
20.45 «Гвадалупе». Телесериал.
21.30 Чемпион сирлари.
21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ёшлар» телеканалида спорт дастури: Интерфутбол.

«Тошкент» телеканали

17.20 TTVда сериал. «Ақлдан оздирадиган ўйинлар».
17.50 Хориж хабарлари (рус)
18.00, 20.40 «Экспресс» телегазетаси.
18.05 «Мусиқий меҳмонхона».
18.30, 20.00, 20.45, 21.40 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 «Табриклаймиз-қутлаймиз».
19.05 Хориж хабарлари.
19.15 TTVда сериал. «Айрилиқ азоби».
20.20 «Аёл қалби».
21.00 TTVда сериал. «Эдемга қайтиш».
22.00 Кинонигоҳ. «Тунукасозлар».

«Халқаро» телеканал

6.30 – 8.00.
16.35 «Вести».
16.45 «Дунёнинг янги мўъжизалари».
17.10 «Евроньюс» янгиликлари.
БИРИНЧИ КАНАЛ.
17.25 «Ҳазил кетидан ҳазил». Ҳажвий кўрсатув.
18.00 «Ишонч ва муҳаббат замини». Сериал.
ЎзТВ-IV.
18.55 «Дилбарлар, жигарбандлар». Сериал.
19.35 «Ҳинд оҳанглари».
БИРИНЧИ КАНАЛ.
20.00 «Время».
20.30 «Икки тақдир». Сериал.
21.40 Аср сирлари. «Мерлин Монро. Голливуд фожиаси».
ЎзТВ-IV.
22.30 «Бизнес ревю».
22.35 «Ахборот».
23.10 Кинематограф. «Бешдан тўққизгача». Бадиий фильм.

Пайшанба 4.09

«Ўзбекистон» телеканали

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
«Болалар сайёраси»:
9.00 1. «Туғилган кун». Теленовелла. 2. «Қизиқарли учрашувлар».
10.00 , 12.00, 14.00, 18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
10.05 «Жонли камалак». Бадиий фильм.
11.10 Симфоник мусиқа дунёси.
11.30 «Оқ қарқара». Мультфильм.
11.50 ТВ клип.
12.05 «Алмандар уйланармиш». Муқимий номидаги Ўзбек давлат мусиқий театрининг спектакли. 1-қисм.
13.05 Болалар спорти: «Умид юлдузлари».
13.20 «Алмандар уйланармиш». Муқимий номидаги Ўзбек давлат мусиқий театрининг спектакли. 2-қисм.
13.55, 16.10 ТВ анонс.
14.10 «Меҳр қолур».
14.30 Кундузги сеанс: «Индаба». Телесериал.
15.20 Футбол бўйича Ўзбекистон чемпионати. «Насаф»-«Трактор».
16.15 «Камила». Телесериал.
«Болалар сайёраси»:
16.45 1. «Сеҳрли ҳарфлар оролчаси». 2. «Цирк цирк, цирк».
17.45 «Харита». Халқаро шарҳ.
18.10 «Аждодлар мероси».
18.50 «Иқтидор». Интеллектуал телеўйин.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 «Оқшом эртаклари».
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инлиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 Ўзбекистон халқ артистлари.
21.25 «Ўзбекистон» телеканалида илк маротаба: «Камила». Телесериал.
21.55 Болалар спорти: «Бир умр ҳамроҳим».
22.15 «Ёмғир одами». Бадиий фильм. 2-қисм.
23.10 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали

7.00 «Мунаввар тонг». Информацион дам олиш дастури.
9.00 Давр.
9.15 ТВ - анонс.
9.20 Тонгги сериал: «Дарбадарлик». Бадиий фильм 2-қисм.
10.10 ТВ - адвокат.
10.15 «Янги авлод» студияси: Оқ кабутар, Болалар шеърияти.
10.50 «Мульттомоша».
11.05 Ёшлар овози.
11.25 «Гвадалупе». Телесериал.
12.05 Спорт - қитъаси (рус тилида)
12.35 Чемпион сирлари (рус тилида)
12.55 ТВ - анонс.
13.00 Давр.
13.10 «Анпанман». Мультсериал.
13.35 «Янги авлод» студияси: Бешбармоқ.
13.55 Интерфутбол.
15.35 «Учинчи сайёра». Маърифий дастури.
16.25 Фарзандим – жигарбандим. Маҳалла ҳаётидан лавҳалар. 5-қисм.
16.50 Кўрсатувлар дастури.
16. 55 «Янги авлод» студияси: Келинг, танишайлик, Ёқимли иштаҳа.
17.25 Ёшлар овози.
17.45 «Умр дафтари» туркумидан «Рамз Бобожон». Видеофильм 2-қисм.
18.00 ТВ - анонс.
18.05 Сийрат.
18.25 Табобат оламида.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 Давр.
19.35 «Давр» – интервью.
19.50 ТВ –анонс.
19.55 Ёшлар. Дўстлик. Меҳр.
20.15 Мусиқий лаҳзалар.
20.20 Юртим кўрки.
20.45 «Гвадалупе». Телесериал.
21.30 Бегойим.
21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Ёшлар» телеканалида спорт дастури: Интерфутбол.

«Тошкент» телеканали

17.20 TTVда сериал. Ақлдан оздирадиган ўйинлар».
17.50 Хориж хабарлари (рус)
18.00, 20.35 «Экспресс» телегазетаси.
18.05 Болажонлар экрани.
18.15 «Навниҳол».
18.30, 20.00, 20.40, 21.35 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 «Табриклаймиз-қутлаймиз».
19.05 Хориж хабарлари.
19.15 «TTVда сериал. «Айрилиқ азоби».
20.20 «Бурч ва масъулият».
20.55 Сериал. «Эдемга қайтиш».
21.55 Кинонигоҳ. «Жуманжи».

«Халқаро» телеканал

6.30 – 8.00.
16.35 «Вести».
16.45 «Жаҳон рақслари».
17.05 «Евроньюс» янгиликлари.
БИРИНЧИ КАНАЛ.
17.25 «Оддий Кулгу».
18.00 «Ишонч ва муҳаббат замини». Сериал.
ЎзТВ-IV.
18.55 «Дилбарлар, жигарбандлар». Сериал.
19.35 «Дунёнинг янги мўъжизалари».
БИРИНЧИ КАНАЛ.
20.00 «Время».
20.30 «Икки тақдир». Сериал.
ЎзТВ-IV.
21.40 «Бизнес ревю».
21.45 «Ишбилармон кишилар».
22.05 «Соккер клуб».
22.25 «FCN Ўзбекистон янгиликлари» (Инглиз тилида)
22.35 «Ахборот».
23.10 Кинематограф. «Беҳаловат Жек». Бадиий фильм.

Жума 5.09

«Ўзбекистон» телеканали

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон!»
8.00 -8.35 «Ахборот».
8.35 , 17.55 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
«Болалар сайёраси»:
9.00 1. «Сеҳрли ҳарфлар оролчаси». 2. «Цирк, цирк, цирк».
10.00 , 12.00, 14.00 , 18.00 ЯНГИЛИКЛАР.
10.05 «Одам- амфибия». Бадиий фильм.
11.35 «Ўзлигинг намоён қил». Экранда - Бухоро вилояти.
11.55, 13.55 , 15.00 ТВ анонс.
12.05 «Эртаклар - яхшиликка етаклар».
13.05,16.15 ТВ клип.
13.15 Болалар спорти: «Бир умр ҳамроҳим».
13.30 Эстрада тароналари.
14.10 Кундузги сеанс: «Индаба». Телесериал.
15.05 «Озод юрт одамлари».
15.25 «Мухлис ёхуд қўшиқ изидан».
15.45 «Камила». Телесериал.
«Болалар сайёраси»:
16.25 1. «Ёш юлдузлар».
2. «Уйла, Изла, Топ!» Телемусобақа.
17.25 «Депутат».
17.45 Мусиқий танаффус.
18.10 «Алпомиш авлодлари». Спорт дастури.
18.25 «Соғлом она - соғлом бола».
18.45 «Тафсилот».
19.05 «Зиё» студияси намойиш этади: «Эътиқод мустаҳкамлиги йўлида».
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20,15 Бир жуфт қўшиқ.
20.30 «Ахборот».
21.05 «Муносабат».
21.35 ТВ клип.
21.45 «Ўзбекистон» телеканалида илк маротаба: «Камила». Телесериал.
22.15 «Оталар сўзи - ақлнинг кўзи».
23,15 «Ахборот-дайжест».

«Ёшлар» телеканали

7.00 «Мунаввар тонг». Информацион дам олиш дастури.
9.00 Давр.
9.15 ТВ - анонс.
9.20 Тонгги сериал: «Дарбадарлик». Бадиий фильм 3-қисм.
10.05 «Янги авлод» студияси: Келинг, танишайлик, Ёқимли иштаҳа.
10.35 «Давр»-интервью.
10.50 Юртим кўрки.
11.10 Бегойим.
11.30 «Гвадалупе». Телесериал.
12.10 Ёшлар овози.
12.30 «Фарзандим – жигарбандим». Маҳалла ҳаётидан лавҳалар 5-қисм.
12.55 ТВ - анонс.
13.00 Давр.
13.10 «Анпанман». Мультсериал.
13.35 Интерфутбол.
15.15 Сийрат.
15.35 «Меҳрибонлик». Бадиий фильм.
16.45 ТВ – анонс.
16.50 «Меҳр кўзда». Мактубларга шарҳ.
17:10 «Момо ер». Маърифий фильм 4-қисм.
17.35 Кўрсатувлар дастури.
17.40 «Янги авлод» студияси: Меҳмонхона.
18.00 «Беодоб бола». Мультфильм.
18.10 «Умр дафтари» туркумидан: «Рамз Бобожон». Видеофильм 3-қисм.
18.30 Аскар мактублари.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 Давр.
19.35 «Давр» нигоҳи.
19.55 ТВ - анонс.
20.00 Оддий одамлар.
20.20 Сув – ҳаёт манбаи.
20.25 Мусиқий лаҳзалар.
20.35 ТВ - адвокат.
20.45 «Гвадалупе». Телесериал.
21.30 Қишлоқдаги тенгдошим.
21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ – анонс.
22.45 «Ёшлар» телеканалида спорт дастури: 1.Ринг қироллари, 2.Футбол плюс.

«Тошкент» телеканали

17.20 TTVда сериал. «Ақлдан оздирадиган ўйинлар».
17.50 Хориж хабарлари (рус)
18.00, 20.35 «Экспресс» телегазетаси.
18.05 «Биз ва болалар».
18.30, 20.00, 20.40, 22.05 «Пойтахт». Ахборот дастури.
18.45 «Табриклаймиз-қутлаймиз».
19.05 Хориж хабарлари.
19.15 TTVда сериал. «Айрилиқ азоби».
20.20 «Саломатлик маскани».
20.55 TTVда сериал. «Қиш сонатаси».
22.25 Кинонигоҳ. «Муҳаббат кунлари».

«Халқаро» телеканал

6.30 – 8.00.
16.35 «Вести».
16.45 «Жонли табиат».
17.00 «Евроньюс» янгиликлари.
БИРИНЧИ КАНАЛ.
17.25 «Ҳужжатли детектив».
ЎзТВ-IV.
18.00 В. Сюткин иштирокидаги концерт дастури.
БИРИНЧИ КАНАЛ.
18.55 «Мўъжизалар майдони».
20.00 «Время».
ЎзТВ-IV.
20.30 «Бизнес-ревю».
20.35 «Юқори технологиялар олами».
20.45 «Дурдаршан».
21.10 «Хит парад».
21.40 «Рақс қироли». Бадиий фильм.
22.40 «Ахборот».

Шанба 6.09

«Ўзбекистон» телеканали

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон».
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 ТВ маркет.
8.40 Газеталар шарҳи.
Ёзги таътил кунларида:
«Болалар сайёраси»:
9.00 1. «Ёш юлдузлар». 2. «Уйла, Изла, Топ!» Телемусобақа.
10.00 «Зиё» студияси намойиш этади: «Эътиқод мустаҳкамлиги йўлида».
10.20 «Бу турфа олам».
11.10 Телевизион миниатюралар театри.
11.40 «Алпомиш авлодлари». Спорт дастури.
11.55 ТВ 1 кинотеатри: «Замонлар оша-1». Бадиий фильм.
13.35 «Нафосат гулшани».
13.50 «Замонлар оша-2». Бадиий фильм.
15.40 «Ягона оилада».
16.10 «Адабий жараён».
16.30 «Айиқча ва аждарҳо». Мультфильм.
17.40 «Ҳиммат».
17.55 Болалар спорти: «Маҳалламиз стадиони».
18.15 «Саргузаштлар ороли». Телешоу.
18.45 «Интеллектуал ринг». Телеўйин.
19.30 «Ахборот» (рус тилида)
20.00 Оқшом эртаклари.
20.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида)
20.30 «Ахборот».
21.05 «Обод уйда пок одамлар яшайди».
21.25 Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артистлар.
21.45 «Оқ ва қора». Телешоу.
22.30 «Ахборот-дайжест».
«Тунги ёғду»:
22.50 «Ўзбекистон телеканалида илк маротаба: «Ғурур ва эҳтирос». Бадиий фильм. 1-2-қисмлар.

«Ёшлар» телеканали

7.00 «Мунаввар тонг». Информацион дам олиш дастури.
9.00 Давр.
9.15 «Давр» нигоҳи.
9.35 ТВ - анонс.
9.40 Тонгги сериал: «Дарбадарлик». Бадиий фильм 4-қисм.
10.30 ТВ – адвокат.
10.35 Табобат оламида.
11.00 «Янги, авлод» студияси: Меҳмонхона.
11.20 «Гвадалупе». Телесериал.
12.00 Мусиқий лаҳзалар.
12.10 Оддий одамлар.
12.30 Ринг қироллари.
13.20 Бола тилидан.
13.50 «Ёшлар» телеканалида премьера «Кикужиро». Болалар учун фильм.
15.40 «Ўзбекистон ёшлари». Видеофильм.
16.10 «Экспедиция». Кўп қисмли ҳужжатли сериал.
17.00 Қишлоқдаги тенгдошим.
17.20 ТВ - анонс.
17.25 Кўрсатувлар дастури.
17.30 «Янги авлод» студияси: Бўш ўтирма.
17.55 «Бир шер ва тўққиз сиртлон». Мультфильм.
18.05 Саломатлик сирлари.
18.25 Ниқоб.
18.30 Каталог.
18.40 «Давр» - репортаж.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 Давр.
19.35 ТВ – анонс.
19.40 Ҳандалак плюс.
19.45 Мусиқий лаҳзалар.
19.55 Кутилмаган меҳмон.
20.20 «Ясон ва аргонавтлар». Кўп қисмли бадиий фильм 1-қисм.
21.10 Оҳанрабо.
21.50 Олтин мерос.
22.00 Давр.
22.40 ТВ-анонс.
22.45 «Дўстимнинг тўйи». Бадиий фильм.

«Тошкент» телеканали

17.20 «Мультчархпалак».
17.40 «Жаҳон географияси».
18.10, 22.00 «Экспресс» телегазетаси.
18.15 «Мисли гавҳар».
18.30 «Афиша».
18.50 «Табриклаймиз-қутлаймиз».
19.10 «Ўзбектелефильм» студияси намойиш этади: «Умидли ўсмирлар».
19.40 «Нима учун?»
20.10 «Озод ва обод юрт».
20.30 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
20.50 TTVда сериал. «Қиш сонатаси».
22.05 «TV плюс».
22.35 Кинонигоҳ. «Зорро». 1-2-сериялар.

«Халқаро» телеканал

9.10 «Лаззат».
9.30 «Уйга қайтиш». И. Ливанов. Киев.
10.20 «Табиатшунослик саёҳат».
ЎзТВ-IV.
11.00 Болалар соати.
12.25 «Мусиқий серпантин».
13.10-14.10 Дўстлик видеоканали: «В доброй хате», «Чинсэн», «Бизнен мирас».
ЎзТВ-IV.
16.30 Кўрсатувлар тартиби.
16.35 «Мультсеанс».
17.05 «Билишни истайман».
БИРИНЧИ КАНАЛ.
17.10 «Ҳазил кетидан ҳазил». Ҳажвий кўрсатув.
17.50 С. Сталоне «Пойгачи» фильмида.
20.00 «Время».
20.25 «Олтин микрофон».
21.30 Футбол. Европа чемпионати-204. Ирландия - Россия. терма жамоалари.
ЎзТВ-IV.
23.40 «Ахборот».

Якшанба 7.09

«Ўзбекистон» телеканали

6.00 «Ассалом, Ўзбекистон».
8.00-8.35 «Ахборот».
8.35 «Камалак». Болалар учун кинодастур.
9.40 «Шарқ тароналари».
10.00 «Ватанимга хизмат қиламан».
11.00 «Она меҳри».
11.20 , 12.55 ТВ анонс.
11.25 «Бу турфа олам».
12.15 «Интеллектуал ринг». Телеўйин.
13.00 «Чимилдиқ». Ўзбек Миллий академик драма театрининг.
спектакль премьераси. 1-қисм.
13.55 «Санъатга бахшида умр».
14.15 «Чимилдиқ». Ўзбек Миллий академик драма театрининг.
спектакль премьераси. 2-қисм.
15.10 , 16.45 ТВ клип.
15.20 «Қорақалпоқнома».
15.40 «Портретга чизгилар».
16.00 «Учинчи сайёра сири». Мультфильм.
«Болалар сайёраси»:
16.55 1. «Улғайиш поғоналари». 2. «Олтин тож». Телевизион ўйин.
17.55 «Бир кулишайлик».
18.10 «Қалб гавҳари».
18.30 Эстрада тароналари.
18.50 «Бизнес ҳафта».
19.05 «Тўртинчи ҳокимият».
19.25, 20.00, 20.25, 21.00 ЭЪЛОНЛАР.
19.30 «Таҳлилнома» (рус тилида)
20.05 «Кўрсатувдан-кўрсатувга».
20.30 «Таҳлилнома».
21.10 «Қўшиқ-ла ҳаёт гўзал». Мусиқий дастур.
21.30 «Яхшилик».
«Якшанба кинозали»:
22.10 «КиноТеатр».
22.30 «Рангин кўзгу». Бадиий фильм.

«Ёшлар» телеканали

7.00 «Мунаввар тонг». Информацион дам олиш дастури.
9.00 ТВ - анонс.
9.05 «Янги авлод» студияси: Бўш ўтирма.
9.30 «Давр»-репортаж.
9.40 Оҳанрабо.
10.20 Қувноқ стартлар.
10.50 «Учинчи сайёра». Маърифий дастури.
11.35 «ФИФА» (футбол ичида, футбол атрофида)
12.15 Мусиқий лаҳзалар.
12.25 ТВ - анонс.
12.30 «Заковат» интеллектуал ўйини.
13.45 «Ёшлар» телеканалида ҳарбий-ватанпарварлик дастури: 1. Учрашув, 2. Аскар мактублари.
14.25 Ёшлар овози.
14.45 «Ясон ва аргонавтлар». Кўп қисмли бадиий фильм 1-қисм.
15.30 ТВ – анонс.
15.35 Чемпион сирлари.
15.55 «Экспедиция». Кўп қисмли ҳужжатли сериал.
16.45 «Зинама - зина» телеўйини.
17.10 Малайзия-Осиё нилуфари.
17.30 ТВ - анонс.
17.35 Кўрсатувлар дастури.
17.40 «Янги авлод» студияси: Катта танаффус, Ассалом, мактаб!
18.20 «Мульттомоша».
18.35 Спорт ҳафтаномаси.
18.50 Олтин мерос.
18.55, 21.55 Иқлим.
19.00 «Давр»-news.
19.15 ТВ – анонс.
19.20 Мусиқий лаҳзалар.
19.30 «Қаҳқаҳа» театр – студияси намойиш этади.
20.05 «Ясон ва аргонавтлар». Кўп қисмли бадиий фильм 2-қисм.
20.55 «Қилни қирқ ёриб...» Интеллектуал ўйин.
21.50 Олтин мерос.
22.00 «Давр» ҳафта ичида.
22.35 ТВ – анонс.
22.40 «Ёшлар» телеканалида премьера. «Отамнинг излари». Бадиий фильм.

«Тошкент» телеканали

17.20 «Эртакларнинг сеҳрли олами».
19.00, 20.35 «Экспресс» телегазетаси.
19.05 «Табриклаймиз-қутлаймиз».
19.25 «Ўзбектелефильм» студияси намойиш этади: «Тикланган қадриятлар».
20.05 «Жаҳон географияси».
20.40 TTVда сериал. «Қиш сонатаси».
21.50 «Озод ва обод юрт».
22.10 Кинонигоҳ. «Ребэкка». 1-2-сериялар.

«Халқаро» телеканал

9.10 Д. Криловнинг «Йўлда ёзилмаган қайдлари».
9.30 «Ҳамма уйдалигида».
ЎзТВ-IV.
10.10 «Фан тайм».
10.20 «Кайфият». Информацион дам олиш дастури.
11.50 «Экран зийнати ва қимматли».
12.15 FCN «Ўзбекистон янгиликлари».
12.25 «Ошхонада инглизча гапирамиз».
12.35 «Парле ву франсе?»
13.00 «Инглиз тили Сиз учун».
13.10 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам».
13.30-14.50 Дўстлик видеоканали: «Рангинкамон», «Дидар», «Корейс тилини ўрганамиз».
ЎзТВ-IV.
16.55 Кўрсатувлар тартиби.
17.00 «Ассалом, Франция!»
БИРИНЧИ КАНАЛ.
17.20 «КВН-2003».
ЎзТВ-IV.
20.00 «Тенгдошлар».
20.30 «Кинопрофи».
БИРИНЧИ КАНАЛ.
20.45 «Муқаддас қути изидан». Бадиий фильм.
23.00 Бокс. «Тайсоннинг энг зўр жанглари».
ЎзТВ-IV.
23.30 «Таҳлилнома».

Ўтган асрда юз берган катта сиёсий қирғин-қатағон йиллари Ўзбекистонда ҳам кўплаб йирик давлат ва жамоат арбоблари, ёзувчи ва олимлар репрессия қилинди, отиб ташланди. Шулардан бири Самарқанддаги Ўзбекистон давлат университетининг ректори, кейинчалик республика соғлиқни сақлаш халқ комиссари бўлиб ишлаган Карим Абдуллаев эди. Ҳикоямиз шу фидойи инсон ҳақида.

Шерали ТУРДИЕВ

ФОЖИАЛИ ЯКУН ТОПГАН УМР

Архивдан олинган сурат.

Ўзбекистон давлат университетининг собиқ ректори, республика соғлиқни сақлаш комиссари Карим Абдуллаев ҳаёти ва фожиали қисмати ҳақида.

Карим Абдуллаев 1905 йили ҳозирги Қозоғистоннинг Чимкент вилоятига қарашли Қарноқ қишлоғида туғилди. У дастлаб ўз қишлоғида очилган биринчи босқич янги мактабда ўқиди, сўнг акаси Аҳмад ва бошқалар ёрдамида ўқишини давом эттириш учун бир неча дўстлари билан Тошкентга келиб, Маориф институтига (Инпросга) кириб, ўқий бошлайди (1919 — 1922-йиллар). Карим бу ерда жамоат ишларида фаол иштирок этиб, институтда тез кўзга ташланади. 1926 йили институтни муваффақиятли тугатгач, республика халқ маорифи комиссари уни Бухородаги қишлоқ хўжалиги техникумига директорликка йўллайди. Бу ерда Карим Абдуллаев қишлоқ хўжалиги кадрларини ўқитиш ва тарбиялаш ишларига жонбозлик билан киришиб, ўзининг педагогик ва ташкилотчилик фаолиятини авж олдириб юборади. Шу боисдан вилоят раҳбарлари Абдуллаевнинг раҳбарлик қобилияти бутун вилоят маорифига бошчилик қилиш учун ҳам ниҳоятда зарур деб топиб, уни 1927 йили Бухоро вилояти маорифи раҳбари этиб тайинлайдилар.

Карим Абдуллаев янги ташкил топган Бухоро Маориф институтида ҳам ижтимоиёт фанидан дарс бера бошлайди. Самарқанд давлат университетининг профессори марҳум Мусо Мўминов ва университет ўқитувчиси Комилжон Қулжоновнинг ёзишларига қараганда, у бу даврда шу институтда кейинчалик халқимизнинг машҳур олим ва санъаткорлари бўлиб етишган Иброҳим Мўминов, Олим Хўжаев, Раззоқ Ҳамроев сингари ёшларни ўқитган.

Республика раҳбарлари Карим Абдуллаевнинг маориф соҳасидаги жонбозликларини кўриб, уни бошқа вилоят ва шаҳарлардаги маориф ишларини ривожлантиришга йўллайди. У 1929 — 30-йиллари Қўқон шаҳар маорифи мудири бўлиб ишлайди, 1931 йили эса Самарқанддаги Ўзбекистон педагогика академиясига директор қилиб тайинланади. Бу ерда республикамизнинг машҳур олимлари, профессорлар — Фитрат, Бўлат Солиев, Ғози Олим Юнусов ва бошқалар билан ҳамкорликда ишлайди. Университетда Яҳё Ғуломов, Иброҳим Мўминов каби бўлғуси академиклар Карим Абдуллаевдан кўп яхшиликлар кўрадилар. У бу ерда 1935 йил охирларигача директор бўлиб, педакадемиянинг кафедралари, профессор-ўқитувчилари, талабалари, ўқув ва илмий ишлар учун қулай шароит яратиш, мамлакатимиз учун юқори малакали миллий кадрлар етказишга сидқидилдан раҳбарлик қилади.

Ундан ўша йиллари таълим олган академик Иброҳим Мўминов Карим Абдуллаевнинг баъзи хислатларини эслаб, кейинчалик шундай дейди: "Карим ака олийжаноб, камтар инсон, ишчан, билимдон, ғамхўр раҳбар эди. У кишининг ЎзГУ (ҳозирги Самарқанд давлат университети)ни ташкил этишдаги хизматлари кўпчиликка маълум. Ўзлари университетга биринчи ректор бўлди. Ҳозирги кўпчилик таниқли олимлар, масалан, Убай Орипов, Султон Умаров, Тожикистонда ишлаган айрим профессорлар Карим аканинг қўлида таҳсил кўрган. Ўша вақтлар ЎзГУда 30та профессор бор эди. Бу катта иш эди. Ҳа, Карим ака илмий ходимлар тайёрлашга кўп эътибор қилар эди.

Карим ака сиёсий савияси баланд киши эди. У ҳар бир ишга келажак кўзи билан қарарди.

Жуда қизиқ одатлари бор эди. Шу... университетдаги деярли ҳамма талабани танирди-да! У вақтда извош бўларди. Кўчада кетаётсангиз, сиз домламисиз, талабамисиз, барибир, извошга таклиф этар, бирга обкетарди..."

Карим Абдуллаев 1935 йил охирларида Ўзбекистон соғлиқни сақлаш комиссари вазифасига тайинланди ва бу ишда 1937 йил август бошларигача ишлади. Республикамизда кўплаб шифохона ва даволаш муассасалари, дам олиш жойлари, тиббиёт ўқув даргоҳлари яратиш ва уларнинг ишини яхшилашга ҳаракат қилди. Афсуски, шунга қарамасдан, 1937 йилнинг иккинчи ярмидан мамлакатда авжига чиққан қама-қама васвасаси унинг ҳаётига ҳам чанг солди. У аввал миллатчиликда айбланиб, ишдан бўшатилди, бироз вақт ўтгач — 1937 йил 27 августда "Инқилобга қарши бўлган "Миллий истиқлол" ташкилотининг аъзоси сифатида ўз атрофига миллатчиларни тўплаган ва уларга ҳомийлик кўрсатган", деган айб билан қамоққа олинади. Ўша куни НКВД ходимлари томонидан у яшаб турган Тошкент шаҳар Гогол кўчасидаги 2-уй тинтув қилиниб, Карим Абдуллаевга тегишли бўлган барча ашёвий буюмлар олиб кетилади. Рафиқаси Олия опа эса икки ёш гўдаги — ўғил ва қизи билан қўрқув-таҳлика ичида яшай бошлайди.

Карим Абдуллаевнинг тергови кечиктирилмасдан, қамалишининг эртаси куниёқ — 1937 йил 28 августда бошлаб юборилади. Уни ўша вақтда қаттиққўллиги ва тошбағирлиги билан қамоқдагилар ўртасида отнинг қашқасидай танилган баттол терговчи — Ўзбекистон ички ишлар комиссарлиги 3-бўлимининг бошлиғи сержант Ақжигитов тергов қилади. Ундан терговчи "Миллий истиқлол"нинг аъзоси сифатида инқилобга қарши иш олиб борганлиги, бу борада турли маслакдошлари билан алоқалари ҳақида кўрсатма беришни талаб қилади. Карим Абдуллаев қўйилган айбларга дадил туриб, рад жавобини беради:

"**Савол**: Терговда аниқланишича, сиз революцияга қарши бўлган миллатчилик ташкилоти — "Миллий истиқлол"нинг аъзоси бўлган экансиз. Шу хусусда кўрсатма беринг.

Жавоб: Революцияга қарши бўлган ҳеч қандай ташкилотда ҳеч қачон қатнашмаганман".

Шундан кейин Ақжигитов терговни тўхтатиб, у ҳақда Карим Абдуллаев ишлаган ишхоналардаги турли кишилардан қийноқ ёки алдов йўли билан унга қарши ҳужжатлар тўплай бошлайди. Бир йилдан кўпроқ вақт авахта ва тергов қийноқлари азобларини чеккан Карим Абдуллаев сўнгги марта 1938 йил 21 сентябрда терговга чақирилади. Бу сафар унга яна ҳам каттароқ сиёсий гуноҳларни ёпиштиришга, яъни Бурнашев деган киши билан биргаликда революцияга қарши бузғунчилик ишлари қилганликда ва бу борада ҳатто уни "Миллий истиқлол" ташкилотининг манфаати учун чет эл билан ҳам алоқада бўлганликда айблашади, шу ҳақда кўрсатма беришни талаб қилишади.

Карим Абдуллаев сўнгги тергов куни ҳам буларнинг ҳаммасини инкор қилади:

"**Савол**: Терговга шу нарса маълумки, сиз ва Бурнашев бир бўлиб, буржуа миллатчилари сифатида инқилобга қарши миллатчилик ва бузғунчилик ишлари олиб боргансизлар, ўзаро учрашганда бу ҳақда гаплашгансизлар, сўнгги вақтларда Ўзбекистонда инқилобга қарши бўлган миллатчилик ташкилотининг режаси ҳақида Бурнашевга хабар бериб, "Миллий истиқлол" ташкилотининг манфаати учун унинг чет элдаги кишилари билан алоқа ўрнатишни таклиф қилгансиз. Нега буларни яшираяпсиз?

Жавоб: Мен буларни тан олмайман, мен билан Бурнашев ўртасида бундай гап бўлган эмас.

Савол: Бурнашев сизга ўзининг инқилобга қарши ишлари ҳақида гапириб бердими?

Жавоб: Йўқ. Бурнашев ҳеч қачон менга бундай гапларни гапирган эмас".

Бироқ орадан 13 кун ўтгач, 1938 йилнинг 4 октябрида СССР Олий суди ҳарбий коллегияси кўчма сессиясининг Тошкентда бўлиб ўтган ёпиқ суд мажлисида Карим Абдуллаев юқоридаги туҳматлар билан айбланиб, олий жазо (отув)га ҳукм қилинади. Шундан сўнг унинг тақдири нима бўлганлиги оила аъзоларидан сир тутилади ва орадан қарийб йигирма йил ўтгач, 1957 йил 1 августдагина унинг иши СССР Олий судида қайта кўрилиб, бегуноҳлиги учун расман оқланганидан кейингина маълум бўла бошлайди...

Карим Абдуллаевнинг ўғли, меҳнат фахрийси, техника фанлари номзоди Телман Абдуллаев шундай ҳикоя қилади: "Очиғини айтсам, отамни ғира-шира эслайман, холос. Чунки тўрт яшарлигимдаёқ мени отамдан жудо қилган эдилар. Шунга қарамай, отамнинг қувноқлиги ва бизларга, айниқса, катта опам Маҳбубага бўлган меҳрибонликлари бугунгидай кўз олдимда... Холаларим ва амакиларим отамни ниҳоятда ҳурмат билан эслашади, шунинг учун бўлса керак, уларнинг меҳр-муҳаббати ва эркалашлари туфайли мен отасиз ўтган йилларимда ҳам етимликни билмай, ўксимай ўсдим.

Бошқа кишилардан отам ҳақида биринчи бор мен Самарқандда, билим юртида ўқиб юрган йиллари (1947 йили) Ўзбекистон Олий Кенгашига депутат қилиб сайланган Иброҳим Мўминов билан бўлган учрашувда эшитдим. У киши менга кўзига ёш олиб, "Отангга ўхшаб ўс, "аъло" баҳолар билан ўқигин, атрофингдаги ёру биродарларингга меҳрибон бўлгин, сен шунда, албатта, ажойиб инсон бўлиб етишасан", — деган эдилар. Мен қўлимдан келганча уларнинг маслаҳатларига амал қилиб, билим юрти ва олий мактабларда "аъло" баҳолар билан ўқидим, қийинчиликларга чидаб, техника фанлари соҳасида тадқиқотлар олиб бордим, республикамиз давлат муассасаларида раҳбарлик ўринларида ишлаган йилларим (1960 — 1970-йиллар) отамга ўхшаб одамларга яхшилик қилишга ҳаракат қилдим...

Мен 1950 йили Москвадаги Бауман номидаги Олий техника мактабига кириш имтиҳони конкурсидан муваффақиятли ўтдим, лекин шунга қарамасдан, таржимаи ҳолимга қараб адолатсизлик билан ўқишга қабул қилишмади. Губкин номидаги Москва нефт кимёси институтига ҳам қабул қилишмади. Охири Тошкент темирйўл транспорти институти ректорининг ўринбосари Петруновичнинг ёрдами туфайли талабаликка қабул қилиниб, уни 1955 йили муваффақиятли тамомладим. Институтни битиргач ҳам мени Ўзбекистонда қолдиришмай, Туркманистоннинг Ашхобод темирйўлига жўнатишди. Менинг опам ҳам Ўрта Осиё давлат университети (ҳозирги Ўзбекистон Миллий университети) физика-математика факултетини "аъло" баҳолар билан битирганлигига қарамай, уни Москва физика-техника институти аспирантурасига қабул қилишмади. Онам эса отамни кута-кута оламдан армон билан ўтиб кетди.

Кейинчалик Тошкент шаҳар ижроия комитети ўринбосари бўлиб ишлаган йилларим ҳаёт мени яна ўтмишдаги қисматдошлар билан учрашишга мажбур қилди. 1968 йили менга Шароф Рашидович бехосдан телефон қилиб: "Менинг қабулимда ҳозир Файзулла Хўжаевнинг қизи Вилоят Файзуллаева ўтирипти, унинг қисмати ҳам сизникига ўхшаш оғир бўлган, мен у кишини эшитиб, албатта, ёрдам кўрсатасиз, деб ўйлайман", — деб телефонни қўйиб қўйдилар.

Шундай қилиб, мен Файзулла Хўжаев қизлари билан учрашдим ва у кишига шаҳар марказидан уй ажратилди. Ўша йили қабулда Акмал Икромовнинг ўғли Ургут Икромовни учратиб, у кишига ҳам ёрдам кўрсатилди. Ўтмишдаги репрессия қурбонларининг оилалари юзлаб ҳисобланиб, шаҳар ижроия комитети қарори билан уларнинг жабрдийда оила аъзоларига уй-жой ажратишга қўлимдан келганча ёрдамлашдим, шукрлар бўлсинки, мана республикамиз мустақилликка эришди. Энди ўтмишда шу вақтгача биздан яшириб келинаётган сирлар очилаяпти, бегуноҳ қатағон қурбонлари, уларга ўтказилган адолатсизликлар рўй-рост айтилаяпти, уларнинг ўтмишдаги хайрли ишлари эсланиб, фарзандлари юракларидаги доғлар ювилиб бормоқда..."

Ҳа, ҳақиқатан ҳам, Карим Абдуллаевнинг пок номи бугун Ўзбекистон мустақиллигидан кейин тамомила оқланиб, ҳурмати ўз ўрнига қўйилмоқда, унинг 20 — 30-йиллари республикамиз маорифи ва маданияти, соғлиқни сақлаш бўйича олиб борган ташкилий ва раҳбарлик ишлари, бу борада етиштирган кадрлари ҳақида ҳужжатлар ва хотиралар ўрганилмоқда.

У ишлаган Самарқанд давлат университети ва Ўзбекистон соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳам халқимиз асл фарзандининг номини абадийлаштириш ишидан четда қолмаслиги, шубҳасиз.

КИТОБИНГИЗНИ ЎҚИДИМ

МАЪРИФАТ МАШЪАЛИНИ ЁҚҚАН ЗОТ

"Муфти Маҳмудхўжа Беҳбудий мунтазам бир таҳсил кўрмагани ҳолда элга хизмат машқининг ўтиға чидайолмасдан, ўзининг сабот ва ғайратиға таяниб, бутун хизматни ўз бўйниға йуклади. Маҳмудхўжа юртнинг эҳтиёжига қараб муҳаррир-да бўлди, муаллим-да бўлди, газетачилик қилди, мактаб китоблари ёзди, тиётрчилик қилди, сиёсий ишларға ишлади, халқға сиёсий фикр берди, халқнинг иқтисодий-ижтимоий аҳволини ислоҳ қилмоқ учун иқтисодий ва ижтимоий олим бўлиб, халқға фикр тарқатди. Фиқҳ, ислом, ҳадис ва тафсир билан шуғулланиб сўйлайтурғон ва ёзадурғон нарсаларни шаръий далиллар билан исбот қилди".

Чинини айтганда, менман деган ҳар қандай онгли, фаол одамнинг елкаси кўтара олиши даргумон бўлган юкни улуғ бобомиз Беҳбудий шараф билан уддалагани ҳайратланарли ҳақиқат. Юқоридаги эътироф унинг сафдошларидан бири, ҳақиқатгўй адиб Садриддин Айнийнинг қаламига мансублиги муфти Маҳмудхўжа Беҳбудий ҳазратларининг ким бўлганларини рўйрост англатиб турибди.

Истиқлол шарофати билан халқимизнинг фидойи фарзандлари ҳақида бор ҳақиқатни билиб олиш имконига эга бўлдик. Бу борада синчков ва зукко олимларимизнинг изланишлари алоҳида аҳамият касб этаётир. "Шарқ" нашриёт-матбаа концерни Бош таҳририяти томонидан чоп этилган филология фанлари номзоди Ҳалим Саидовнинг "Маърифат либосидаги озодлик" номли рисоласи ўз вақтида амалга оширилган ана шундай зарур тадқиқот бўлди.

Рисоланинг муқаддимасида биз Маҳмудхўжа Беҳбудийнинг қўлига қалам тутқазган сабаблар — уни ижтимоий-сиёсий фаолиятига тортган омиллардан хабардор бўламиз. Зотан, XIX асрнинг иккинчи ярмида жаҳонда рўй берган воқеалар — дунёни бўлиб олиш сиёсати оқибатида юзага келган вазият, шундай бир шароитда Туркистондаги аҳвол аниқ тарихий фактлар ва шахслар фаолияти мисолида таҳлил этилади. Бундан кузатилган асосий мақсад, яъни бу даврда Беҳбудийнинг нега айнан публицистика билан шуғуллангани, юрт озодлиги йўлидаги курашда маърифатни қурол қилиб олгани сабаблари кўплаб далиллар ёрдамида асослаб берилади. "Унинг ўша қаттол замондаги қуроли ҳеч эскирмайдиган қурол эди. Бу қуролнинг номи маърифатдир", деб ёзади муаллиф.

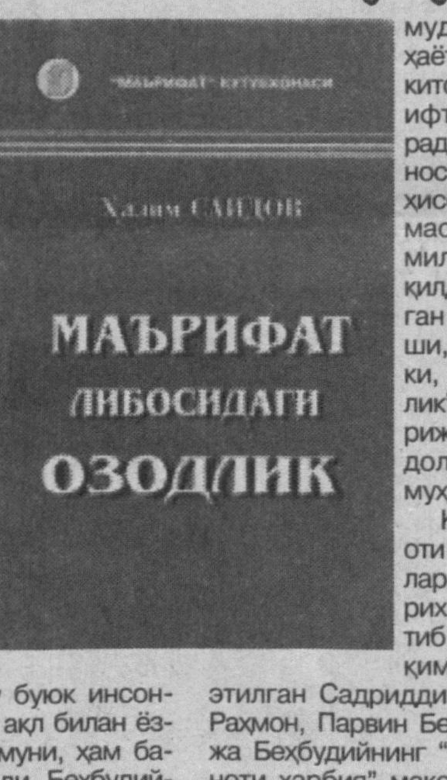

"Маърифат либосидаги озодлик" рисоласи, асосан, тўрт фаслдан таркиб топган бўлиб, уларда буюк миллатпарвар бобомизнинг юрт равнақи йўлидаги ёниқ фаолияти босқичма-босқич, батафсил очиб берилади. Хусусан, муаллиф Беҳбудийнинг "Таърих ва жуғрофия" мақоласини таҳлил қиларкан, унда жадидчилик ҳаракатининг мақсадлари қанчалик ошкора баён этилганига эътиборни қаратади. "Дин ва миллатни сахлаш" учун бу буюк инсоннинг мислсиз жасорат ва ғоят теран ақл билан ёзган мақолалари рисолада ҳам мазмуни, ҳам бадиий жиҳатларига кўра таҳлил этилади. Беҳбудийшуносларнинг ишлари, улардаги ютуқ ва камчиликлар ҳам муаллиф назаридан четда қолмаган.

Рисоланинг иккинчи фаслида Ҳалим Саидов дастлаб маърифат либосида кўринган Беҳбудий ижодида 1917 йилдан кейин миллий озодлик ҳаракати қай даражада намоён бўлганини синчковлик билан кўрсатиб беради. Халқнинг кўзини очиш учун нафақат ўткир қаламли публицист, балки чинакам миллатпарварга, кенг кўламда ижтимоий фаолият олиб бора оладиган фаол арбобга хос фазилатлар бир инсонда уйғунлашиши лозим экан. Бундай фидойи ватанпарварларни миллатнинг йўлини ёритувчи маёққа қиёслаш ғоят ўринлидир. "Озодлик либосидаги маърифат" рисоласида ҳар томонлама ёритиб берилган Маҳмудхўжа Беҳбудийнинг ибратли ҳаёти ва фаолияти ҳар бир ўзбек китобхони қалбида алоҳида фахр-ифтихор туйғуларини жўш урдиради, айни пайтда аждодларга муносиб бўлишдек улкан масъулият ҳиссини ҳам кўнгилга солади. Бу масъулият ҳисси ҳар биримизда миллат учун, юрт учун мен нима қилдим, нима қилишим керак, деган фикрни уйғотиши, тарбиялаши, шунга туртки бериши тайинки, "Маърифат либосидаги озодлик" рисоласининг мазмун-мундарижаси айни шу нуқтаи назардан долзарб ва тарбиявий аҳамияти муҳимдир.

Қолаверса, рисола ўзбек матбуоти тарихининг энг ёрқин саҳифаларини ҳарорат билан, кўплаб тарихий далиллар воситасида ёритиб бергани билан ҳам маърифий қимматга эга. "Илова"да тақдим этилган Садриддин Айний, Ҳожи Муин, Жавдат Раҳмон, Парвин Беҳбудий хотиралари, Маҳмудхўжа Беҳбудийнинг "Ғалла, аскарлик, ер ва тазминоти ҳарбия" мақолалари рисола муаллифи илмий кузатишларига бир жиҳатдан далил бўлса, бошқа томондан буюк миллатпарвар бобомиз сийратини тўлароқ тасаввур қилишимизга ёрдам беради.

"Тарих истиқболнинг тарозусидир, ҳар ким ўлчасун-да, билсун!" Улуғ маърифатпарвар ва истиқлол фидойиси Маҳмудхўжа Беҳбудийнинг бу оташин даъвати даврлар, замонлар оша долзарблигини йўқотмайди. Ватан озодлиги йўлида жонини фидо этганлар ёдини авлодлар қалбига сингдиришдек савоб ишлар эса ҳар биримизнинг эл-юрт хизматида нечоғли фидойи эканимизни ўлчаб кўриб, билиб олмоғимизга ундаб туриши билан қимматлидир.

Аҳмад ОТАБОЕВ

МАНГУ ЛАҲЗА

УНИ ДАВРОН ДЕР ЭДИЛАР...

Бундан 129 йил муқаддам, 1874 йили, Қўқоннинг Ғозиёғлиқ маҳалласида яшовчи Мулла Муҳаммад Иброҳим Мирзо оиласида тўртинчи фарзанд дунёга келади. Унга Мираъзам деб исм берадилар. Орадан кўп ўтмай, Иброҳим Мирзо оиласи билан 1-Бешариқ маҳалласига кўчиб ўтади. Мираъзам олти-етти ёшида отаси ёрдамида савод чиқариб, шу маҳалладаги мактабга қатнай бошлайди. Саккиз ёшга тўлганида араб ёзувидаги китобларни шариллатиб ўқийдиган бўлади. Ўн ёшга тўлганида эса рус-туземе мактабига ўқишга киради. Аммо ота рус мактабига берухсат киргани учун севимли ўғлини уйдан қувиб чиқаради...

Қўқонлик машҳур маърифатпарвар Иброҳим Давроннинг ҳаёт йўли ана шундай бошланган.

Замондошларнинг таърифлашларига кўра, "оқ юзли, новча бўйли, қотмароқ, кичик қора соқолли, нозик табиатли, озода табъли" Иброҳим Давроннинг ўзига ўхшаш илғор қарашли дўстлари кўп бўлган. Ўзбек халқининг маърифатли, ўзбек диёрининг эса ҳар томонлама ривожланган мамлакат бўлишини истаган Иброҳим Даврон, ана шу дўстлари қатори, 1903 йилдан бошлаб "Туркистон вилоятининг газети"да Даврон тахаллуси билан танқидий мақолалар эълон қила бошлаган. Шеър машқ қилиш билан бирга, XX асрнинг техник мўъжизалари билан ошно бўлишга астойдил интилган.

Муқимий ўтган асрнинг бошларида жиянига ёзган хатида, жумладан, қуйидаги орзу-армонини баён қилган экан: "Шаҳарда бир бола сувратчилик этиб юрибдур. Ҳазрат (Сайид Умархон назарда тутилади — **Н.К.**) жиянлари қизчалари билан сурат олдирдилар. Мени ҳам сувратга тушишга таклиф этдилар. Мен бетобликдан янги турган эдим. Рангим заҳил эди. Кўруб, хафа бўларсиз, деб тушмадим".

Муқимий сувратчи деб айтган бола бизнинг Иброҳим Даврон эди. У 1904 йили Қўқонда биринчи фотографияни очиб, юзлаб ҳамшаҳарларининг чеҳраларини оила тарихи учун муҳрлаган. Замондошларнинг гувоҳлик беришларича, унинг фотографияси 1-Шарқ кўчасидаги ҳовлида бўлган. У айни пайтда турли идораларга пешлавҳа (вывеска), мушкул бир аҳволда яшаётган ҳамшаҳарларига эса рус тилида шикоят ва аризалар ёзиб бериб, улар ҳожатини чиқарган.

1914 йил... Биринчи жаҳон уруши... Туркистон халқларининг аҳволи оғирлашган йиллар... Турмуш машаққатлари, рўзғор ташвишлари Иброҳим Даврон хонадонини ҳам четлаб ўтмади. У совун ва яна аллақандай нарсаларни сотадиган дўкон очади. Дўкон камқатнов ерда жойлашгани учун савдо юришмайди. Аммо бир-бирлари билан кўришиш, суҳбатлашиш ва долғали замонда рўй бераётган янгиликлардан хабардор бўлиб туриш учун келган дўст-ёрлар туфайли дўкон доимо гавжум бўлади.

Иброҳим Даврон, кўп ўтмай, Фарғона вилояти генерал-губернаторлигидан "Мадоро" номида китоб дўконини очиш учун ижозат олади. Дўкондан маҳаллий газеталар, рисолалар, шу жумладан, Иброҳим Даврон қаламига мансуб "Ашъори нисвон" сингари мажмуаларни сотиб олиш мумкин эди.

Машҳур маърифатпарварни яхши билган замондошларидан бири — Пўлатжон Қаюмов ўз хотираларида мазкур дўкон билан боғлиқ бундай маълумотни берган: "Мираъзам ака Иброҳим ўғли Даврон тўғрисида бошқадан кўра мен яхши биламан. Характери билан яхши ошнаман... Ҳамзахоннинг "Сариғ гул", "Сафсар гул" каби Шмаков литографиясида босилиб чиққан брошюраларини сотиб ўтирадиган кичик бир дўкони 1914 йилдан 1917 йилгача давом этди. Бундан чиққан фойда ила оиласини қандай этиб боққанига ҳамма ҳайрон эди... Ёру дўстлари жуда кўп бўлиб, жуда юмшоқ кўнгилли киши бўлганидан ҳар турли одамлар дўконида эртадан кечгача узилмас эди".

Бир шоирага [illegible].
Иброҳим Давроннинг "Ашъори нисвон" китобига ишлаган суратларидан.

1917 йилдан кейин Иброҳим Даврон Қўқонда бир неча мактабларни очди, ҳатто ўзи ташкил этган 8-мактабда қўқонлик лўли болаларнинг билим олишлари учун имконият яратди. Яқин-яқингача Ҳамза номидаги Қўқон театри фаолият олиб борган бинода эса у ташкил этган кутубхона минглаб кишиларнинг маърифий-маданий эҳтиёжларига хизмат қилди.

Иброҳим Даврон йирик маърифатпарвар шоир сифатида "Ашъори нисвон", "Ишқ садолари", "Олтин сўзлар", "Бўстони маърифат", "Туркча фиғонлар", "Мактаб манзумалари" шеърий мажмуалари, "Оғир ҳоллар" драмаси, "Ҳаёт керакликлари", "Таълимий жуғрофия" ва "Маданий жумбоқлар" сингари рисолалар муаллифидир. Унинг ушбу саноқдаги сўнгги асари болалар учун ёзилган топишмоқлардан ташкил топган бўлиб, шоир бу топишмоқлари билан ёш авлодда илм-фанга, техникага катта қизиқиш уйғотмоқчи бўлган. Қўқонликлар яқин вақтгача темир йўли узра учиб бораётган поездни кўрганларида устоз шоирнинг: "Узун шоти, устида оти" деган ажойиб жумбоғини эслар эканлар.

Араб, форс, рус ва украин тилларини пухта билган шоир, муаллим, фотограф ва рассом Иброҳим Даврон 1922 йил ёзида иситма касаллигидан вафот этгунига қадар бутун ҳаётини замондошларини маърифатли қилишдек улуғ ва шарафли ишга бағишлади.

Наим КАРИМОВ

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАДАНИЯТ ИШЛАРИ ВАЗИРЛИГИ, ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИ
* * *
НОШИР: «ШАРҚ» НАШРИЁТ-МАТБАА АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

Манзилимиз: Тошкент — 700083, Матбуотчилар кўчаси, 32
Қабулхона — 133-52-91, котибият — 136-56-50
Танқид ва адабиётшунослик бўлими: 136-56-50 Ижтимоий ҳаёт бўлими: 133-49-93
Санъат бўлими: 136-56-48 Назм ва наср бўлими: 133-49-93

Бош муҳаррир Мурод АБДУЛЛАЕВ

Редакцияга келган қўлёзмалар таҳлил этилмайди ва муаллифларга қайтарилмайди. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.
Навбатчи муҳаррир — Қўчқор НОРҚОБИЛ
Саҳифаловчи — Шоҳруҳ ҚОСИМОВ

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси.
Манзили: Тошкент шаҳри, «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй
Босишга топшириш вақти—20.00. Босишга топширилди — 21.00.

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00024-рақам билан рўйхатга олинган. Буюртма Г— 761. Ҳажми — 3 босма табоқ. Нашр кўрсаткичи — 222. Ташкилотлар учун — 223. 1 2 3 4 5 6

ЖУМА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ.
СОТУВДА НАРХИ ЭРКИН